



Vorbereitung LEADER 2023-2027

Bijsturing goedkeuringsprocedure
projecten en toepassing
vereenvoudigde kostenopties
Rapport | 5 augustus 2022

In opdracht van

De Vlaamse Landmaatschappij

IDEA 
CONSULT thinking ahead

member of

IDEA GROUP

Deze studie werd uitgevoerd door:

Bart van Herck
bart.vanherck@ideaconsult.be

Tristan de Jong
tristan.dejong@ideaconsult.be

Jozef II-straat 40 B1
1000 Brussel

T: +32 2 282 17 10
info@ideaconsult.be

www.ideaconsult.be

**VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ**



Vlaanderen
is open ruimte



Inhoudsopgave

1 /	Situering van de opdracht	3
2 /	LEADER en de toepassing ervan in Vlaanderen	4
3 /	Vereenvoudigde kostenopties	6
	3.1. Wat zijn vereenvoudigde kostenopties of VKO's?	6
	3.2. Vereenvoudigde Kostenopties toegepast op het LEADER-programma	9
	3.3. Eenheidsprijzen voor personeelskosten	19
4 /	De goedkeuringsprocedure voor projecten	21
	4.1. De bestaande goedkeuringsprocedure	21
	4.2. Uitgangspunten voor sterke projecten	23
	4.3. Bijsturing van de procedure	24
	BIJLAGEN	34
A.1 /	Bijlage 1: Berekening van de directe personeelskosten	35
A.2 /	Bijlage 2: reglement projectoproep LEADER 2023-227	36
A.3 /	Bijlage 3: 4P-raamwerk (inclusief commentaren werksessie)	44
A.4 /	Bijlage 4: Evaluatie van de selectiecriteria voor LEADER-projecten	49
A.5 /	Bijlage 5: Indeling beoordelingscriteria LEADER-projecten	52
A.6 /	Bijlage 6: Motivatie eenheidsprijzen investeringsprojecten gemeenschapsinfrastructuur	53
A.7 /	Bijlage 7: Vooraanmeldingsformulier Oost-Vlaanderen (Voorbeeld)	56





1 / Situering van de opdracht

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) bereidt zich samen met de provinciebesturen en de LEADER-groepen voor op de nieuwe programmaperiode voor plattelandsbeleid 2023-2027.

Op basis van een openbare gunningsprocedure stelde de VLM IDEA Consult aan om uitwerking te geven aan twee specifieke thema's: vereenvoudigde kostenopties en de selectieprocedure voor projecten.

► VEREENVOUDIGDE KOSTENOPTIES

Het eerste onderdeel van de opdracht richt zich op de uitwerking van zogenaamde vereenvoudigde kostenopties in functie van administratieve vereenvoudiging en een verhoging van de effectiviteit van het LEADER-programma. Welke vereenvoudigingen zijn mogelijk en werken we uit voor de volgende programmaperiode? De weerhouden opties worden omgezet in reglementering.

► PROJECTBEOORDELINGSSYSTEEM

In een tweede onderdeel van de opdracht evalueren we de procedure voor de goedkeuring van LEADER-projecten. We benoemen de uitgangspunten voor goede LEADER-projecten, evalueren de bestaande praktijk en komen tot voorstellen voor een vernieuwde werkwijze in de toekomst.

In functie van een ruim draagvlak, wordt voor de uitwerking van beide onderdelen interactief samengewerkt met medewerkers van VLM, provinciale plattelandscoördinatoren en coördinatoren van de LEADER-groepen in Vlaanderen.

De opdracht loopt in de periode juli 2021 tot juni 2022.



2 / LEADER en de toepassing ervan in Vlaanderen

LEADER staat voor "Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale", vrij vertaald: samenwerken voor plattelandontwikkeling. Het initiatief ontstond begin de jaren '90 op Europees niveau, als een innovatieve methode om aan plattelandsbeleid te doen.

Plaatselijke publiek-private samenwerkingsverbanden, de zogenaamde Lokale Actiegroepen (LAG), ontwerpen voor hun gebied een lokale ontwikkelingsstrategie en regisseren ook de uitvoering ervan. Dit houdt in dat zij onder meer verantwoordelijk zijn voor de selectie van projecten, de begeleiding van projectpromotoren, de financiële en inhoudelijke opvolging van de lokale ontwikkelingsstrategie, voorlichting en publiciteit. Tevens dienen de LAG's multisectoraal te werken, waardoor samenwerking en netwerkvorming worden bereikt.



Vlaanderen neemt al sinds de start van de methodiek deel aan LEADER. Het is inmiddels een vast onderdeel geworden in de Vlaamse plattelandsprogramma's.

LEADER IN VLAANDEREN, PERIODE 2014-2020

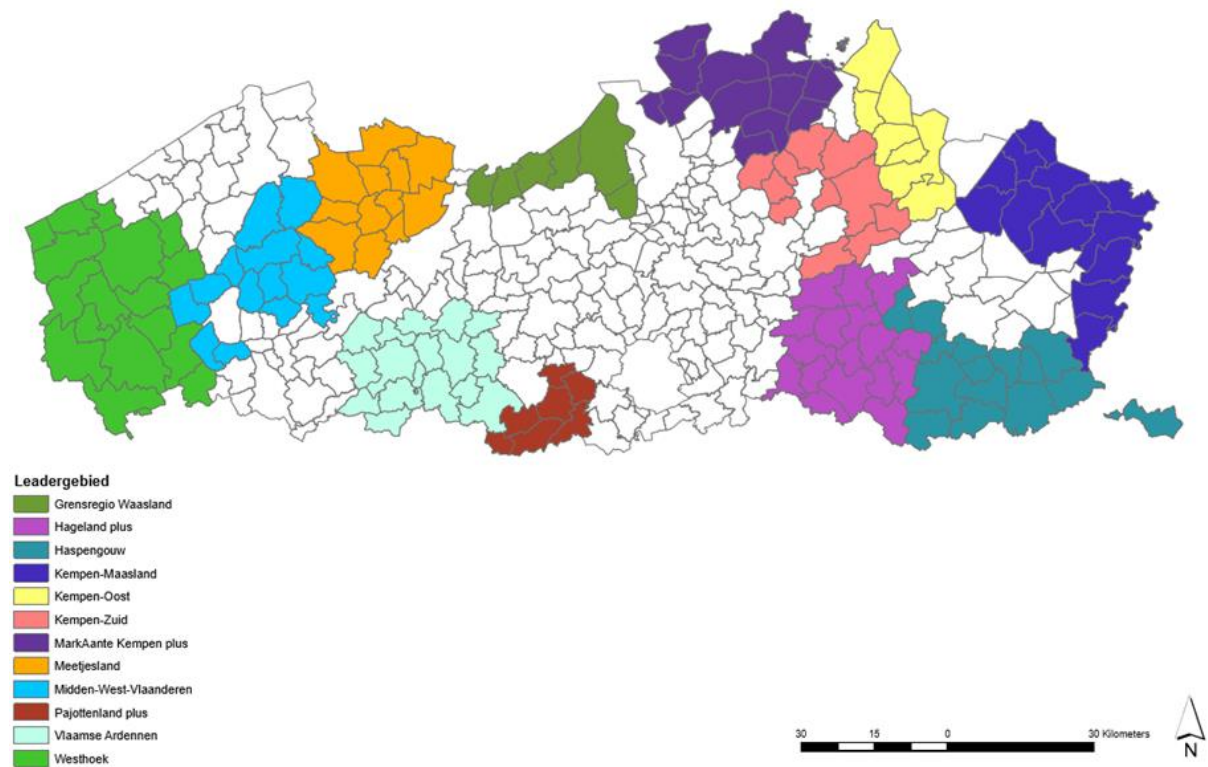
Voor de periode 2014-2020 werden er in Vlaanderen 12 regio's erkend als LEADER-gebied (zie Figuur 1). Samen dekken ze 57% van het Vlaamse grondgebied en 33% van het aantal Vlaamse inwoners. Het zijn rurale gebieden met maximum 350 inw/km² of een bebouwde oppervlakte van minder dan 15%. Ze zijn bovendien geografisch en bestuurlijk coherent en tellen maximum 240.000 inwoners.

Binnen elk LEADER-gebied bestaan Lokale Actiegroepen die een lokale ontwikkelingsstrategie (LOS) hebben opgesteld en daarbinnen projecten goedkeuren. De projecten krijgen bij goedkeuring Europese, Vlaamse en provinciale steun.

In haar strategie kiest elke Lokale Actiegroep maximaal 3 plattelandsthema's uit volgende lijst van 15: Erosiebestrijding; Bodem- en waterbeheer; Energie en klimaatadaptatie; Biodiversiteit; Duurzaam bosbeheer; Lokale voedselstrategieën en streekproducten; Landbouw- en natuureducatie; Kennisoverdracht en innovatie; Startende en jonge rurale ondernemers; Armoede en kwetsbaarheid; Leefbare dorpen; Agrarisch en ruraal erfgoed; Open ruimte; Streekidentiteit; Functioneel wegennet.



Figuur 1: de 12 Vlaamse LEADER-regio's



OVERGANGSPERIODE 2021-2022 EN NIEUWE START IN 2023

De huidige programmaperiode voor plattelandssubsidies (PDPO III) is afgelopen, maar gezien de onderhandelingen rond de volgende periode (PDPO IV) nog niet afgerond zijn, voorziet Europa een verlenging van PDPO III voor de jaren 2021 en 2022.

De volgende programmaperiode gaat m.a.w. pas in 2023 van start. Dezelfde startdatum geldt voor de VKO's en de vernieuwde goedkeuringsprocedure die binnen deze opdracht werd uitgewerkt.





3 / Vereenvoudigde kostenopties

In dit hoofdstuk gaan we in op vereenvoudigde kostenopties (VKO's) en bepalen we welke VKO's we meenemen in de volgende LEADER-periode, vanaf 2023.

De vertaling van deze principes in een reglement, steekt in bijlage 2.

3.1. Wat zijn vereenvoudigde kostenopties of VKO's?

Vereenvoudigde kostenopties (SCO's of Simplified Cost Options) verminderen de administratieve lasten voor de begunstigen en de beheerders in subsidieprogramma's. Door te werken met forfaitaire financiering (flat rate), standaardschalen van eenheidskosten (standard scales of unit costs) of vaste bedragen (lump sum) moeten bepaalde uitgaven niet meer apart verantwoord worden met individuele bewijsstukken.

TOEPASSING OP VANDAAG

Binnen de maatregelen LEADER en Omgevingskwaliteit voorziet PDPO III op vandaag al vereenvoudigde kostenopties voor:

- ▶ de declaratie van personeelskosten aan de hand van vastgestelde looncodes;
- ▶ indirecte kosten (of overhead): 15% van de directe personeelskosten.

In een eerdere vergelijkende studie voor de Vlaamse Landmaatschappij, registreerde IDEA Consult in het buitenland nog andere voorbeelden. In Saksen bv. worden ook standaard eenheidskosten gehanteerd voor infrastructuurwerken (IDEA, 2019).

3.1.1 Vormen van Vereenvoudigde kosten

In het laatste ontwerpvoorstel Gemeenschappelijke Verordening van de Europese Commissie uit 2018 (COM(2018) 392 final) legt Europa de bepalingen vast voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid, het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (ELFPO). Deze verordening is ter vervanging van Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad.



In het hoofdstuk 'Interventietypes voor Plattelandsontwikkeling' worden de verschillende type subsidies beschreven die lidstaten mogen verlenen (art. 77):¹

- ▶ Vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde [*eligible costs*];
- ▶ Eenheidskosten [*unit costs*];
- ▶ Vast bedrag [*lump sum*];
- ▶ Financiering volgens een vast percentage [*flat-rate financing*].

De laatste drie vormen noemen we vereenvoudigde kostenopties (VKO's) die als doel hebben om de administratieve lasten voor begunstigten en beheerders in subsidieprogramma's te veren. Samengevat hebben we het over:

- ▶ **Eenheidskosten:** De subsidiabele kosten van een concrete actie worden geheel of gedeeltelijk berekend op basis van gekwantificeerde elementen, vermenigvuldigd met vooraf vastgestelde eenheidsprijzen. Dit type wordt vaak gebruikt om een standaard uurloon voor personeelskosten te verantwoorden.
- ▶ **Vaste bedragen:** Een vast bedrag voor de uitvoering van een project wordt bepaald op basis van een vooraf onderbouwde inschatting van de projectkosten, waarbij de uitkering van dit bedrag afhankelijk is van het wel of niet behalen van het beoogde resultaat (alles of niets). Het wordt meestal gebruikt voor activiteiten tot €100.000 die moeilijk te kwantificeren zijn, zoals het organiseren van een kleinschalig evenement.
- ▶ **Forfaitaire financiering (via vaste percentages);** De financiering wordt bepaald door een vast % toe te passen op een kostencategorie. De Commissie maakt een onderscheid tussen de volgende types:
 - de indirecte kosten worden berekend als een vast percentage van maximaal 7 of 15% van de subsidiabele directe personeelskosten.
 - de indirecte kosten worden berekend als een vast percentage van maximaal 25% van de subsidiabele directe kosten, inclusief directe personeelskosten. Dit percentage is niet 'gebruiksklaar' maar moet worden berekend en onderbouwd op basis van historische of statistische gegevens of gebruikelijke kostenberekeningsmethoden van individuele begunstigten.
 - de directe personeelskosten worden berekend als een vast percentage van maximaal 20% van de andere directe kosten dan de directe personeelskosten.
 - een vast percentage van maximaal 40% van de subsidiabele directe personeelskosten kan worden gebruikt om de overige subsidiabele kosten van een concrete actie te dekken.

De Commissie wil het gebruik van VKO's door de lidstaten stimuleren. Door te werken met forfaitaire financiering, eenheidskosten, of vaste bedragen, moeten bepaalde uitgaven niet meer apart worden verantwoord op basis van individuele bewijsstukken wat de aanvraag voor promotoren en de Lokale Actiegroep versimpeld, de goedkeuring versneld, en controle achteraf onnodig maakt.

Koepelprojecten en Miniprojecten

Vereenvoudigde kostenopties zijn niet de enige manier om het leven van beheerders en promotoren binnen de programma's te vereenvoudigen. Binnen de LEADER-werkgroep werden in 2021 ook voorstellen ontwikkeld om in de toekomst te werken met koepel- en microprojecten.

KOEPELPROJECTEN

¹ De Europese Commissie voorziet in de Common Provisions Regulation (2018) nieuwe mogelijkheden zoals 'financing not linked to costs' (financiering op basis van realisaties i.p.v. kosten) en de financiering op basis van ontwerpbegroting, maar deze zijn (nog) niet van toepassing op het plattelandsbeleid.

Koepelprojecten zijn een verzameling van vergelijkbare projecten die onder de koepel van een coördinerende organisatie worden uitgevoerd en waarbij deze overkoepelende organisatie optreedt als promotor. Hierdoor worden de administratieve lasten voor de copromotor (vaak kleinere organisaties) verlicht, omdat de financiële en administratieve verantwoording (declaraties) voor hen wordt uitgevoerd. Koepelprojecten zijn doorgaans grotere projecten met een langere uitvoeringstijd (circa 4 jaar) en een minimum kostprijs van €50.000.

Voorbeeld: drie jeugdorganisaties willen in de gemeente een natuurlijk speelterrein aanleggen, waarbij een regionale jeugdorganisatie of de gemeentelijke jeugddienst het project trekt.

MINIPROJECTEN

Miniprojecten zijn kleinschalige projecten rond uiteenlopende gebiedsrelevante thema's die passen binnen de doelstellingen van de lokale ontwikkelingsstrategie. Ze hebben een beperkte kostprijs en een looptijd van maximaal 1 jaar. In de ontwerp teksten hierover, voorbereid door de Vlaamse Landmaatschappij, bedraagt het maximaal subsidiepercentage 65% met een maximale subsidie van €5.000.

De promotor stelt meetbare indicatoren/realisatiebewijzen voorop, die de uitvoering staven.² Er zijn geen facturen of onkostenbewijzen nodig.

Voorbeelden: 500-jaar viering van een dorp, een poëziewedstrijd, opzetten digitale wandeling, etc.

3.1.2 Verantwoording bij het introduceren van VKO's

In de reglementering heeft de Europese Commissie volgende bepalingen opgenomen m.b.t. de toepassing van VKO's.

- ▶ Verschillende VKO's mogen met elkaar worden gecombineerd;
- ▶ De VKO's worden geformuleerd op basis van een ex ante assessment. Ze moeten op voorhand grondig onderbouwd worden via een "eerlijke, billijke en controleerbare" berekeningsmethode op basis van:
 - statistische gegevens, andere objectieve informatie of een deskundigenoordeel, of;
 - geverifieerde historische gegevens van individuele begunstigen, of;
 - de toepassing van gebruikelijke kostenberekeningsmethoden van individuele begunstigen.
- ▶ Om nieuwe VKO's te formuleren moeten volgende parameters zijn bepaald;
 - het voorgestelde bedrag van de programmabijdrage aan een financieel instrument en het verwachte hefboomeffect;
 - de voorgestelde financiële producten die zullen worden aangeboden, met inbegrip van de eventuele noodzaak van een gedifferentieerde behandeling van investeerders;
 - de voorgestelde doelgroep van eindontvangers;
 - de verwachte bijdrage van het financieringsinstrument aan de verwezenlijking van specifieke doelstellingen.

² Het systeem van microprojecten, op basis van realisatiebewijzen wordt ook toegepast binnen Interreg IV FR-WALL-VL., <https://www.interreg-fwL.eu/nl/repertoire/microprojecten>.



3.1.3 Globale risico's van Vereenvoudigde Kostenopties

VKO's besparen administratieve lasten, maar er zijn ook een aantal risico's verbonden aan verbonden (Berenschot, 2019). We gaan er hieronder op in en geven ook aan hoe we er binnen dit programma mee omgaan.

- ▶ **OVERFINANCIERING** van een project, waardoor de vergoeding hoger is dan de werkelijke kosten en publieke middelen niet efficiënt worden besteed.
 - Om het risico van overfinanciering te voorkomen, zullen promotoren voor twee van de VKO's die we verder voorstellen, in hun begroting moeten aantonen dat de uitgaven waarop de VKO betrekking heeft in voldoende mate voorkomen.
- ▶ **ONDERFINANCIERING** van een project, waardoor een promotor een financieel risico neemt of zelf moet bijleggen of op zoek moet gaan naar externe financiering. Dit risico speelt bijvoorbeeld bij een stijging van de grondstofprijzen bij langlopende infrastructuurprojecten.
 - Dit risico is het grootst bij infrastructuurprojecten, die in minderheid voorkomen in LEADER of aan ere percentages worden gesubsidieerd. Als promotoren zich weerhouden zal dat niet alleen met de VKO hebben te maken.
- ▶ **UITSLUITING:** Het gebruik van VKO's is gebaseerd op gemiddelden waardoor promotoren een incentive hebben om enkel projecten in te dienen waarvan ingeschat kan worden dat de kosten er of gelijk zijn aan de vergoeding ('cherry-picking'). Dit kan ertoe leiden dat bepaalde projecten niet meer worden ingediend.
 - In alle LEADER-projecten moet de promotor in cofinanciering voorzien. Projecten waarbij de kosten er of gelijk zijn aan de vergoeding komen niet voor.
- ▶ **NORMERING.** VKO's kunnen als norm worden bekeken en daarmee de marktprijs beïnvloeden. Dit kan als gevolg hebben dat kwaliteitsvolle dienstverlening aan een hoger tarief niet meer wordt aangeboden, of in prijs moet zakken en daardoor aan kwaliteit inboet.
 - Marktpartijen moeten via de regelgeving overheidsopdrachten worden aangesteld, wat dit risico vermindert.
- ▶ **MISBRUIK.** Het is ook mogelijk dat VKO's worden gebruikt als verdienmodel, omdat de aanbieder de prijzen drukt door de aangeboden dienstverlening aan een mindere kwaliteit aan te bieden en overwinst af te romen.
 - Vanuit de de Lokale Actiegroep en het LEADER-secretariaat worden kwaliteitscriteria vooropgesteld en is er toezicht op een kwaliteitsvolle projectuitvoering.

3.2. Vereenvoudigde Kostenopties toegepast op het LEADER-programma

Welke VKO's zijn relevant en aangewezen in het kader van de komende LEADER-periode?

Na de bespreking van een aantal algemene uitgangspunten en de definitie van de kosten, stellen we de volgende zes VKO's voor om toe te passen in de volgende LEADER-periode:

- ▶ VKO's binnen investeringsprojecten:
 - Forfaitaire financiering van 7% op subsidiabele directe kosten voor overhead.
 - Forfaitaire financiering van 20% op subsidiabele directe kosten voor subsidiabele directe personeelskosten.
 - Eenheidsprijzen voor renovatie en nieuwbouw van polyvalente gemeenschapsinfrastructuur.
- ▶ VKO's binnen dienstverleningsprojecten:



- Forfaitaire financiering van 15% op de subsidiabele directe personeelskosten voor overhead.
 - Forfaitaire financiering van 40% op de subsidiabele directe personeelskosten voor overige subsidiabele kosten.
- ▶ Eenheidsprijzen voor personeelskosten voor alle projecten behalve investeringsprojecten, als een VKO van 20% wordt gebruikt en de personeelskosten dus niet moeten worden bewezen.

De aard van het project, investeringsproject of dienstverleningsproject, is dus bepalend voor het gebruik van VKO's.

3.2.1 Uitgangspunten bij de toepassing van VKO's binnen LEADER

De Europese Commissie verwacht van de lidstaten dat zij sterker inzetten op administratieve vereenvoudiging en het gebruik van VKO's. Sterker nog, voor ESF zijn VKO's verplicht voor concrete acties tot €200.000 (COM (2018) 375). Doelstelling is dan ook om in LEADER het gebruik van VKO's zo ver als mogelijk toe te passen.

In tegenstelling tot ESF zijn LEADER-projecten doorgaans kleiner en zijn ze ook meer divers naar doelgroep, doelstelling, partners, etc. Dat betekent dat standaardisering minder evident is. We zullen VKO's dan ook enkel toepassen ingeval van een voldoende kritische massa van gelijkaardige projecten.

Tot slot stellen we voor om VKO's verplicht te gebruiken, als een project aan de toepassingsvoorwaarden voldoet. We pleiten voor zo'n verplicht gebruik om twee redenen:

- ▶ Wanneer een LAG een VKO in bepaalde gevallen wel toekent, en een andere LAG voor een vergelijkbaar project niet, ondermijnt dit de gelijke behandeling van promotoren in Vlaanderen;
- ▶ Daarnaast, wanneer VKO's moeten worden verantwoord door de promotor of door de LAG ondermijnt dit het principe van administratieve vereenvoudiging. De Commissie beveelt daarom aan om VKO's volledig te implementeren.

De toekenning van de VKO's gebeurt op basis van de projectbegroting. Wanneer verschillende VKO's van toepassing zijn, maar niet kunnen worden gecombineerd, wordt de VKO toegekend die de hoogste administratieve vereenvoudiging bewerkstelligd. Dit komt voor in het geval van dienstverleningsprojecten waar de VKO wordt toegepast voor overige kosten van 40% van de directe personeelskosten. In dat geval vervalt de VKO van 15% voor indirecte kosten (overhead).

3.2.2 Kostendefinities bij de toepassing van VKO's binnen LEADER

Een studie uitgevoerd door het Directoraat Regionale en Stedelijke Ontwikkeling onderzocht het gebruik van Vereenvoudigde Kostenopties binnen ESF, EFRO, Cohesiefonds, en ELFRO (2018). Zij onderscheiden daarin twee soorten kosten: directe en indirecte kosten. Meteen een eerste belangrijk onderscheid.

DIRECTE KOSTEN

Directe kosten zijn kosten die rechtstreeks verband houden met een individuele activiteit, waarbij het verband kan worden aangetoond, zoals door directe tijdsregistratie of via facturen en kasticketjes.

INDIRECTE KOSTEN (OF OVERHEADKOSTEN)

Indirecte kosten daarentegen zijn kosten die niet rechtstreeks in verband staan of kunnen worden gebracht met een individuele activiteit, zoals managementkosten, wervingskosten, kosten voor de boekhouder of de schoonmaker, telefoon-, water- of elektriciteitskosten.

Op basis van het Reglement Uitvoering Lokale Ontwikkelingsstrategieën (VLM, 2016) kunnen we beide groepen hieronder verder detailleren.



3.2.2.1 Soorten directe kosten

INVESTERINGSKOSTEN

Volgens het Reglement Uitvoering Lokale Ontwikkelingsstrategieën (VLM, 2016) zijn volgende investeringskosten subsidiabel:

- ▶ de bouw of verbetering van onroerende goederen, met inbegrip van de inrichting van de onroerende goederen;
- ▶ uitgaven voor de aankoop van machines/installaties, met inbegrip van specifieke computerprogrammatuur;
- ▶ erelonen van architecten, ingenieurs en adviseurs die rechtstreeks gelinkt zijn aan de investering of de onroerende goederen;
- ▶ de uitvoering van landschapswerken;
- ▶ aankoop van multimediamateriaal (als het multimediamateriaal een essentieel onderdeel is van het project, wordt dit materiaal bij investeringskosten ingediend en wordt dit niet afgeschreven);
- ▶ de uitvoering van haalbaarheidsstudies en het verkrijgen van octrooien en licenties die rechtstreeks aan de investeringen gekoppeld zijn.

De volgende investeringskosten zijn niet subsidiabel:

- ▶ de verwerving inclusief leasing van onroerende goederen, bijvoorbeeld grond en gebouwen;
- ▶ studies zonder realisatie.

PERSENEELSKOSTEN

In principe zijn alle personeelskosten subsidiabel mits deze rechtstreeks te maken hebben met uitvoering van het project, en met uitzondering van de volgende, niet subsidiabele, kosten (VLM, 2016):

- ▶ loonkosten voor de loutere 'supervisie' van een medewerker (meestal door de directie);
- ▶ uitgaven voor extralegale voordelen als groepsverzekeringen, extralegaal pensioen, hospitalisatieverzekering, ... (Die kosten zijn onder geen enkele rubriek subsidiabel);
- ▶ beroepskleding, verzekering burgerlijke aansprakelijkheid;
- ▶ kosten voor aanwerving;
- ▶ ontslagvergoeding, opzeggingsvergoeding.

WERKINGSKOSTEN

Werkingskosten zijn subsidiabel op voorwaarde dat er een rechtstreeks verband bestaat met de doelstellingen van het project en als ze noodzakelijk zijn voor de algemene werking van het project. Ingediende werkingskosten mogen de "redelijke behoefte van het project niet overtreffen". Onder werkingskosten wordt verstaan (2016, VLM):

- ▶ exploitatiekosten;
- ▶ opleidingskosten;
- ▶ netwerkkosten;
- ▶ betaald vrijwilligerswerk;
- ▶ kosten met betrekking tot public relations;
- ▶ rechtstreeks aan het project verbonden uitgaven voor verbruiksmaterialen, hulpgoederen, grondstoffen en gereedschappen met korte levensduur;



- ▶ de aankoop van project specifiek multimediamateriaal wordt afgeschreven op drie jaar (bijv. beamer voor een tentoonstelling);
- ▶ folders, brochure, gadgets, foto's, website, ... (opmaak, drukken, publiceren, verspreiden);
- ▶ kosten voor persvoorstellungen, evenementen, e.d. zijn subsidiabel als ze gericht zijn op externen;
- ▶ activiteitenonkosten: de kosten die de organisatie van activiteiten binnen het project met zich meebrengt, bijvoorbeeld huur van de zaal, huur van de geluidsinstallatie, ...;
- ▶ kosten voor het gebruik van gespecialiseerde apparatuur;
- ▶ als de verplaatsing een essentieel onderdeel is van het project, kan een kilometervergoeding worden ingediend.

EXTERNE PRESTATIES

Deze rubriek omvat de kosten van de prestaties die door externen (derden) in het kader van het project worden geleverd:

- ▶ vergoeding voor consultantsbureaus, ontwerpers, technisch advies, ...;
- ▶ uitgaven voor ondersteuning door externe organisaties;
- ▶ uitgaven voor studies als ze verband houden met een specifieke concrete actie in het kader van het project;

Met uitzondering van erelonen van architecten, ingenieurs en adviseurs die rechtstreeks gelinkt zijn aan de investering of de onroerende goederen. Dit zijn investeringskosten (VLM, 2016).

BIJDRAGE IN NATURA

Inbreng in natura is maar subsidiabel als aan de onderstaande voorwaarden wordt voldaan (VLM, 2016):

- ▶ De inbreng in natura is vermeld bij het ingediende voorstel en wordt expliciet goedgekeurd.
- ▶ De inbreng in natura is niet achteraf toegevoegd (i.c. na de goedkeuring van het projectvoorstel door de LAG).
- ▶ Het gaat alleen om de inbreng van onbetaald vrijwilligerswerk, gekoppeld aan een investering, waarbij de materiaalkosten bewezen worden. Bijvoorbeeld schilderwerken kunnen beschouwd worden als bijdrage in natura als de verf in het project is opgenomen en bewezen wordt.
- ▶ Het maximumtarief dat toegepast kan worden, is 20 euro per uur.
- ▶ De inbreng van de bijdrage in natura mag maximaal 15 % bedragen van de totale projectkosten.
- ▶ Per vrijwilliger wordt er een getekend registratieformulier bijgehouden dat mee wordt ingediend bij de declaratie.

3.2.2.2 INDIRECTE KOSTEN OF OVERHEADKOSTEN

De volgende kosten worden als overheadkosten beschouwd en kunnen bijgevolg in geen enkele andere rubriek aangevraagd worden (VLM, 2016):

- ▶ de huur van kantoren, gebouwen, vergaderzaal, tenzij de huur direct toewijsbaar is aan een activiteit binnen het project (zie werkingskosten);
- ▶ kosten voor verwarming, verlichting, elektriciteit, gas, water;
- ▶ kosten voor telefoon, internet, postzegels, verzendingskosten, kantoorbenodigdheden zoals een reguliere computer van de projectmedewerker(s), inkt, papier/kopieën, onderhoud van de kantoren, onderhoud van de reguliere computer en printer;



- ▶ representatiekosten (kleine reis- en verblijfkosten, kilometervergoeding);
- ▶ kosten voor ondersteuning, zoals het sociaal secretariaat, boekhouding, juridisch advies;
- ▶ kosten voor verzekering: burgerlijke aansprakelijkheid, brand, ...;
- ▶ de kosten voor de communicatie en disseminatie van de projectresultaten, een verplichting die geldt voor alle LEADER-projecten.

Als de hierboven beschreven kosten toch in aanmerking komen en uit de declaratie blijkt dat deze voldoende project specifiek zijn, kunnen de kosten als werkingskosten worden ingebracht (VLM, 2016).

3.2.3 VKO's voor investeringsprojecten

We voorzien 3 soorten van VKO's in investeringsprojecten:

- ▶ Forfetaire financiering voor indirecte kosten;
- ▶ Forfetaire financiering voor personeelskosten;
- ▶ Eenheidsprijzen voor investeringen in gemeenschapsinfrastructuur.

In de volgende paragrafen bespreken we elk van deze VKO's.

3.2.3.1 Forfaitaire financiering voor indirecte kosten

Een forfaitaire financiering van **7%** kan worden toegepast **op de subsidiabele directe kosten** voor indirecte kosten (of overheadkosten).

TOEPASSING

Dit financieringsinstrument is van toepassing op investeringsprojecten, gedefinieerd als "projecten waarvan de projectkosten in de rubriek investeringen gelijk zijn aan of hoger zijn dan 50% van de totale projectkosten, en die kleinschalige infrastructuurwerken omvatten" (VLM, 2016).

De subsidiabele directe kosten binnen investeringsprojecten zijn de volgende:

- ▶ investeringskosten;
- ▶ personeelskosten;
- ▶ werkingskosten;
- ▶ externe prestaties;
- ▶ bijdrage in natura.

Merk op: in de vorige programmaperiode waren overheadskosten en personeelskosten binnen investeringsprojecten niet subsidiabel.

OBJECTIVERING

Dit financieringsinstrument is door de Commissie geïdentificeerd en kan direct worden geïmplementeerd (off-the-shelf).

VOORDEEL

Kosten die moeilijk aan een activiteit zijn toe te schrijven (zie definitie indirecte kosten) hoeven achteraf niet te worden bewezen.

AANDACHTSPUNTEN EN VOORWAARDEN



Deze VKO kan niet worden toegepast als een project volledig wordt geoutsourcet. Dit betreft dus zowel de uitvoering als de regie. Als een promotor de uitvoering aanbesteedt, maar zelf de regie houdt over het project, kan deze VKO wél worden toegepast.

3.2.3.2 Forfaitaire financiering voor personeelskosten

Een forfaitaire financiering van **20%** wordt toegepast **op de subsidiabele directe kosten** met uitzondering van de subsidiabele personeelskosten **om de subsidiabele directe personeelskosten te financieren**. Om overfinanciering te vermijden moet het aandeel personeelskosten in de projectaanvraag en -begroting worden gemotiveerd.

OBJECTIVERING

Dit financieringsinstrument is door de Commissie geïdentificeerd en kan direct worden geïmplementeerd (off-the-shelf).

TOEPASSING

Dit financieringsinstrument is van toepassing op investeringsprojecten, gedefinieerd als "projecten waarvan de projectkosten in de rubriek investeringen gelijk zijn aan of hoger zijn dan 50% van de totale projectkosten, en die kleinschalige infrastructuurwerken omvatten" (VLM, 2016).

Bij gebruik van deze VKO's zijn volgende kosten subsidiabel:

- ▶ investeringskosten;
- ▶ werkingskosten;
- ▶ externe prestaties;
- ▶ bijdrage in natura.

Merk op: in de vorige programmaperiode waren overheadkosten en personeelskosten binnen investeringsprojecten niet subsidiabel. We stellen voor om deze wel subsidiabel te maken.

VOORDEEL

Personeelskosten hoeven achteraf niet te worden bewezen aan de hand van uitgebreide tijdsregistraties.

AANDACHTSPUNTEN EN VOORWAARDEN

Om overfinanciering te vermijden, moet de promotor in zijn projectbeschrijving en begroting aantonen dat een aandeel van 20% van het projectbudget voor personeel is verantwoord. Dit is immers een vrij hoog percentage dat enkel van toepassing kan zijn op investeringsprojecten die aanzienlijke coördinatie of ondersteuning vereisen.

Deze VKO kan niet worden toegepast als een project volledig wordt geoutsourcet. Dit betreft dus zowel de uitvoering als de regie. Als een promotor de uitvoering aanbesteedt, maar zelf de regie houdt over het project, kan deze VKO wél worden toegepast.

Dit financieringsinstrument kan alleen worden toegepast op voorwaarde dat de directe kosten van de actie geen overheidsopdrachten voor werken of leveringen of diensten omvatten die de volgende waarde overschrijden:

- ▶ €5.382.000 EUR voor overheidsopdrachten voor werken;
- ▶ €134.000 euro voor overheidsopdrachten voor leveringen en voor diensten gegund door aanbestedende diensten die centrale overheidsinstanties zijn, en voor door deze instanties georganiseerde prijsvragen; wat betreft overheidsopdrachten voor leveringen afkomstig van aanbestedende diensten die op het gebied van defensie werkzaam zijn, geldt deze drempel alleen voor opdrachten betreffende producten die onder bijlage III van de richtlijn vallen;
- ▶ €215.000 euro voor overheidsopdrachten voor leveringen en voor diensten gegund door niet-centrale aanbestedende diensten en voor door deze diensten georganiseerde prijsvragen; deze drempel is ook van



toepassing op overheidsopdrachten voor leveringen die gegund zijn door op defensiegebied werkzame centrale overheidsinstanties en betrekking hebben op producten welke niet onder bijlage III vallen;

- ▶ €750.000 euro voor overheidsopdrachten voor sociale en specifieke diensten als vermeld in bijlage XIV van de richtlijn.

3.2.3.3 Eenheidsprijzen voor investeringsprojecten in gemeenschapsinfrastructuur

Voor investeringen in gemeenschapsinfrastructuur voorzien we ook een VKO onder de vorm van eenheidsprijzen per m². We differentiëren daarbij naargelang nieuwbouw of renovatie:

- ▶ Voor de nieuwbouw van polyvalente gemeenschapsinfrastructuur wordt een gestandaardiseerde eenheidsprijs voorzien van €1.300 per m² (excl. BTW).
- ▶ Voor de renovatie van een polyvalente gemeenschapsinfrastructuur wordt een gestandaardiseerde eenheidsprijs voorzien van €1.550 per m² (excl. BTW).

TOEPASSING

Deze gestandaardiseerde eenheidsprijzen worden toegepast in alle projecten voor de bouw of renovatie van polyvalente gemeenschapsinfrastructuur zoals een dorps huis, jeugdlokaal, polyvalente zaal, ontmoetingsruimte, etc.

De subsidiëring van deze investeringen gebeurt aan de hand van een gestandaardiseerde prijs die voor nieuwbouw rekening houdt met de voorbereidende werken, gesloten ruwbouw + afwerking (vloeren, pleisterwerken, sanitair, elektriciteit, etc.). De inrichting en BTW zijn niet inbegrepen.

Bij renovatie gaat het over een grondige modernisering van het gebouw met o.a. het uitbreken van de ramen, afnemen van dakpannen, uitbreken van vloeren, etc.

De LAG heeft de mogelijkheid het toepassingsgebied te verstrengen in de LOS.

De prijzen worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de ABEX-index³. Dit wordt niet gedaan voor lopende projecten.

OBJECTIVERING

Deze gestandaardiseerde eenheidsprijzen zijn berekend op basis van gesprekken met architecten, het bouwkostenkompas (2020) en begrotingen van een aantal geselecteerde LEADER-projecten. Een meer uitgebreide motivatie steekt in bijlage 6.

VOORDEEL

Voor investeringen in polyvalente gemeenschapsinfrastructuur moeten de onderdelen van de nieuwbouw of renovatie niet meer worden bewezen. Op basis van de bouwtekeningen kan het aantal vierkante meters worden bepaald en de subsidie worden toegekend.

AANDACHTSPUNTEN EN VOORWAARDEN

- ▶ Het aantal m² wordt bepaald op basis van de gevalideerde plannen van de architect.
- ▶ De gestandaardiseerde eenheidsprijzen kunnen wijzigen door (recent) sterk stijgende bouwkosten;

³ De ABEX, of *Associatie van Belgische Experten*, is een beroepsvereniging die deskundigen verenigt die gespecialiseerd zijn in specifieke sectoren. Zij ontwikkelen ook de ABEX-index die prijsontwikkeling en haar evolutie monitort. Ze analyseert de kostprijs voor de bouw van gebouwen en privéwoningen.



- ▶ De renovatie is sterk afhankelijk van de huidige staat van het gebouw, het wel of niet aanwezig zijn van asbest en de verschillen tussen het huidige en toekomstige plan (behoud van muren, creëren van andere functies, etc.).

3.2.4 VKO's toegepast op investeringsprojecten

We illustreren de VKO's voor investeringsprojecten hieronder met een voorbeeld.

De fictieve gemeente Vredegem wil haar jeugdhuis renoveren. Daarvoor dient zij volgende projectbegroting in:

Type kosten	Kostenpost	KOSTEN (€)
Investeringskosten	150 m ² renovatie (150*€1.550 per m ²)	€232.500
	Inrichting onroerend goed	€37.500
Werkingskosten	Kosten voor de organisatie een openingsevenement voor de buurt	€15.000
	Kosten voor de communicatie voor het openingsevenement	€5.000
Loonkosten	Coördinatie project	€15.000
	Organiseren evenement	€3.000
Indirecte kosten (overhead)	Kosten voor internet, representatie, kantormateriaal, en disseminatie project	€21.560
Totaal		€329.560

Eerst wordt de aard van het project bepaald. In dit geval valt 82% van de kosten onder investeringskosten en dus betreft het een investeringsproject. De promotor is verplicht met VKO's te werken.

Er gelden 3 VKO's voor investeringsprojecten:

- ▶ Forfaitaire financiering van 7% op subsidiabele directe kosten voor de terugbetaling van de overheadkosten.
- ▶ Forfaitaire financiering van 20% op subsidiabele directe kosten voor subsidiabele directe personeelskosten.
- ▶ Eenheidsprijzen voor renovatie (€1.550) en nieuwbouw (€1.300) van polyvalente gemeenschapsinfrastructuur.

In dit geval is de tweede VKO niet van toepassing. Uit de projectbegroting leiden we immers af dat de personeelskosten (€18.000) maar 6% bedragen van de subsidiabele directe kosten, excl. de personeelskosten (€290.000). De voorwaarde is dat ze minstens 20% bedragen.

Conclusie: er gelden twee VKO's waarvoor geen facturen moeten worden ingebracht:

- ▶ €232.500 investeringskosten (eenheidsprijs van €1.550 per m² * 150m²);
- ▶ €21.250 indirecte kosten (7% op de totale directe kosten (€308.000)).

De andere kosten worden bewezen op basis van bewijsstukken.

3.2.5 VKO's in dienstverleningsprojecten

3.2.5.1 Forfaitaire financiering van indirecte kosten

Een forfaitaire financiering van **15%** kan worden toegepast op de subsidiabele directe personeelskosten om de indirecte kosten te financieren.



OBJECTIVERING

Dit financieringsinstrument is door de Commissie geïdentificeerd en kan direct worden geïmplementeerd.

TOEPASSING

Dit financieringsinstrument is van toepassing op dienstverleningsprojecten, waarvan de investeringskosten er zijn dan 50% van de totale projectkosten. De volgende kostenrubrieken komen in aanmerking voor de subsidiëring van dienstverleningsprojecten (VLM, 2016):

- ▶ investeringskosten;
- ▶ personeelskosten;
- ▶ werkingskosten;
- ▶ externe prestaties;
- ▶ bijdrage in natura;

Overhead is in dit geval niet meer subsidiabel en kan niet worden ingebracht, tenzij dit expliciet aan de activiteit kan worden toegekend (zie overhead).

VOORDEEL

Kosten die moeilijk aan een activiteit zijn toe te schrijven (zie definitie indirecte kosten) hoeven achteraf niet te worden bewezen.

AANDACHTSPUNTEN EN VOORWAARDEN

Deze VKO kan niet worden toegepast als een project volledig wordt geoutsourcet. Dit betreft dus zowel de uitvoering als de regie. Als een promotor de uitvoering aanbesteedt, maar zelf de regie houdt over het project, kan deze VKO wél worden toegepast.

3.2.5.2 Forfaitaire financiering van overige kosten

Een forfaitaire financiering van **40%** wordt toegepast **op de subsidiabele directe personeelskosten** om de overige subsidiabele kosten (directe en indirecte) te financieren.

OBJECTIVERING

Dit financieringsinstrument is door de Commissie geïdentificeerd en kan direct worden geïmplementeerd.

TOEPASSING

Dit financieringsinstrument is van toepassing op dienstverleningsprojecten, waarvan de investeringskosten lager zijn dan 50% van de totale projectkosten. De volgende kostenrubrieken komen in aanmerking voor de subsidiëring van dienstverleningsprojecten (VLM, 2016):

- ▶ investeringskosten;
- ▶ personeelskosten;
- ▶ werkingskosten;
- ▶ overheadkosten;
- ▶ externe prestaties;
- ▶ bijdrage in natura;
- ▶ inkomsten.

VOORDEEL



Het voordeel dat enkel de personeelskosten moeten worden gespecificeerd en dat alle andere subsidiabele kosten kunnen worden toegewezen op basis van de personeelskosten. Deze moeten achteraf niet meer worden bewezen.

AANDACHTSPUNTEN EN VOORWAARDEN

Deze VKO kan niet worden gecombineerd met de VKO van 15% voor indirecte kosten. De 40% omvat namelijk ook de indirecte kosten.

Om overfinanciering te vermijden, moet de promotor in zijn projectbeschrijving en begroting aantonen dat een aandeel van minstens 25% van het projectbudget aan andere directe kosten wordt besteed. Dit is immers een vrij hoog percentage dat enkel van toepassing kan zijn op dienstverleningsprojecten die naast personeel, ook aanzienlijke werkings- of investeringsmiddelen vereisen.

Deze VKO kan niet worden toegepast als een project volledig wordt geoutsourcet. Dit betreft dus zowel de uitvoering als de regie. Als een promotor de uitvoering aanbesteedt, maar zelf de regie houdt over het project, kan deze VKO wél worden toegepast.

3.2.6 VKO's toegepast op dienstverleningsprojecten

We illustreren de VKO's voor dienstverleningsprojecten hieronder met een voorbeeld.

De promotor dient een projectaanvraag in voor de begeleiding van ondernemers om de lokale economie te versterken en dient volgende begroting in.

Type kosten	Kostenpost	KOSTEN (€)
Loonkosten	Begeleiding ondernemers	€40.000
Werkingskosten	Huur van de ruimte	€15.000
	Catering	€2.000
	Studiemateriaal	€3.000
Externe prestaties	Website	€10.000
Indirecte kosten		€5.000
Totaal		€75.000

Eerst wordt de aard van het project bepaald. In dit geval valt 0% van de kosten onder investeringskosten en betreft het dus een dienstverleningsproject.

Voor dienstverleningsprojecten bestaan 2 soorten van VKO's:

- ▶ Forfaitaire financiering van 15% op de subsidiabele directe personeelskosten voor overhead;
- ▶ Forfaitaire financiering van 40% op de subsidiabele directe personeelskosten voor overige subsidiabele kosten (directe en indirecte).

In dit geval kan uit de begroting worden afgeleid dat de overige directe kosten (€30.000) meer dan 25% bedragen van het projecttotaal. Dat wil zeggen dat de VKO van 40% kan worden toegepast:

- ▶ Forfaitaire financiering voor overige kosten van 40% op de subsidiabele personeelskosten (€40.000), dus €16.000.

De VKO van 15% voor indirecte kosten vervalt, want kan niet worden gecombineerd met de VKO van 40%.



3.3. Eenheidsprijzen voor personeelskosten

SD-WORX heeft voor EFRO Vlaanderen een eenheidsprijs berekend, die kan worden gebruikt ter vereenvoudiging voor personeelskosten. Hun voorstel is om voor de berekening van de personeelskosten een **factor van 1,2** toe te passen **op de maandelijkse brutowedde**. De formule is als volgt: $\text{maandwedde} \times (1,2/100) = \text{standaarduurtarief}$. De factor van 1,2 houdt rekening met alle kosten van de werkgever bovenop het brutoloon (vakantiegeld, eindjaarstoe), maar ook met verminderingen, ziekte, verlof, etc.

OBJECTIVERING

De formule is gebaseerd op uitgebreid onderzoek van EFRO-projecten en betrof het salaris van bedienden uit de private en (semi) publieke sector. De meest voorkomende brutolonen werden ingedeeld in klassen (laag tot hoog) met hun frequentie, de loonkostcomponenten met hun frequentie en de mogelijke verminderingen op brutoloonkost. Daarbij werd rekening gehouden met de mogelijke belastingvoordelen van wetenschappers of wetenschappelijk onderzoek om dubbele financiering te vermijden.

Op die manier kwam SD-WORX tot volgende categorisering:

Code	Belastingvoordeel voor wetenschappelijk onderzoek	Belastingvoordeel voor wetenschappelijk personeel	Europese werkweek 1720 uur/jaar	Geschatte aandeel op totale populatie
A	Nee	Nee	1,42 %	70 %
B	Nee	Ja	1,25 %	27 %
C	Ja	Nee	1,20 %	2 %
D	Ja	Ja	1,03 %	1 %

Bron: SD WORX

Op basis van die analyse kwam SD-WORX uit op een multiplicator van 1,2%. Omdat het grootste deel van personeel in LEADER-projecten in categorie A zit, is dit dus een conservatieve schatting, waardoor overfinanciering wordt vermeden. Deze factor is recent in 2019 in de context van de tax shift opnieuw geëvalueerd en nog steeds actueel bevonden.

TOEPASSING

De vereenvoudiging kan worden toegepast in alle projecten met uitzondering van investeringsprojecten, wanneer voor investeringsprojecten de VKO van 20% wordt gebruikt.

Hiervoor wordt het maandelijkse loon vermenigvuldigd met 1,2/100, om het gestandaardiseerd uurtarief te bekomen. Dit is ter vervanging van een individuele berekening van alle kosten voor de werkgever voor alle projectmedewerkers, zoals:

- ▶ Vakantiegeld;
- ▶ Eindejaarspremie;
- ▶ RSZ-werkgever;
- ▶ Verzekering arbeidsongevallen;
- ▶ Vervoerskosten (woon-werk);



- ▶ Maaltijdcheques.

De formule houdt ook rekening met verminderingen, ziekte en verlof.

VOORDEEL

Dit is een aanzienlijke vereenvoudiging, omdat op basis van de maandelijkse brutolonen een factor wordt uitgekeerd die tegemoetkomt aan alle voor de werkgever relevante kosten. SD-WORX concludeerde dat deze vereenvoudiging, minder foutengevoelig, minder complex én minder tijdrovend is, en dat de financiële impact beperkt is. Intussen wordt deze vereenvoudiging niet alleen gebruikt binnen EFRO, maar is deze ook goedgekeurd voor ESF.

Daarnaast wordt op deze manier direct rekening gehouden met het advies van de Financiële inspectie, omdat een uurloon zal worden gehanteerd om de tijdsregistratie op te volgen. Hierdoor is het voor personeelsleden die op meerdere projecten werken mogelijk om tot een meer fijnmazige vergelijking te komen met hun andere tijdsregistraties.

AANDACHTSPUNTEN EN VOORWAARDEN

- ▶ De berekening wordt gedaan op het bruto maandloon van januari of het laatst bekende maandloon.
- ▶ Voor de berekening van de totale loonkosten blijft een tijdsregistratie nodig en overuren worden niet meegenomen, mits deze subsidiabel zijn.
- ▶ Het bruto maandloon binnen LEADER wordt geplafonneerd op €6.000.
- ▶ De regeling is niet toepasbaar op personeel zonder loonfiche, zoals vrijwilligers of kunstenaars.





4 / De goedkeuringsprocedure voor projecten

In dit hoofdstuk bespreken we de goedkeuringsprocedure voor LEADER-projecten. We gaan als volgt te werk:

- ▶ We starten vanuit de bestaande procedure (basis);
- ▶ In een tweede paragraaf benoemen we de uitgangspunten voor sterke LEADER-projecten. De toekomstige goedkeuringsprocedure moet zodanig worden ingericht dat deze uitgangspunten maximaal tot uiting komen in de weerhouden projecten. Naast uitgangspunten voor de projecten, benoemen we ook de uitgangspunten voor het proces van beoordeling en goedkeuring.

We passen de uitgangspunten toe op de bestaande procedure en benoemen de punten die voor verbetering vatbaar zijn.

- ▶ In een laatste paragraaf tot slot doen we een voorstel van procesverloop voor de toekomst.

4.1. De bestaande goedkeuringsprocedure

Binnen dit traject werd nagegaan hoe de projectbeoordeling op vandaag is georganiseerd in de 12 LEADER-regio's. Ondanks lichte verschillen tussen de regio's konden we een standaard werkwijze herkennen, met per regio weliswaar andere accenten. We maken een voorstelling op de volgende pagina.

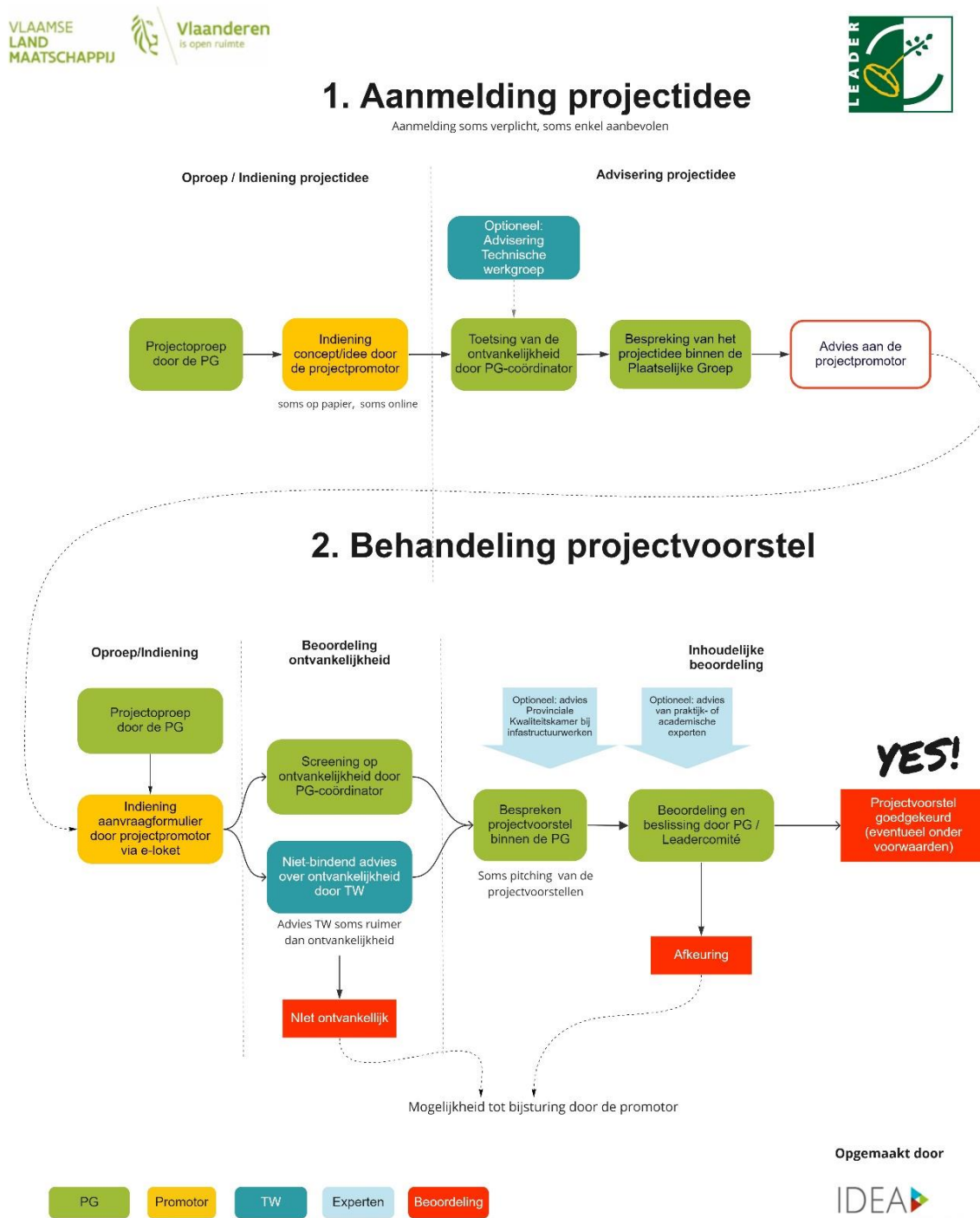
De globale lijn die binnen de Vlaamse regio's wordt gevolgd voor de goedkeuring van projecten is als volgt:

- ▶ Om de zes maanden lanceren de LAG's een projectoproep.
- ▶ Vooraleer formeel in te dienen via het e-loket kunnen kandidaat-promotoren hun idee aftoetsen bij de coördinator en de LAG. Op basis van deze eerste feedback vernemen ze of hun voorstel in de goede richting zit en wat er eventueel aan kan verbeteren. Deze stap van vooraanmelding is in sommige LAG's verplicht, in andere niet.
- ▶ De definitieve indiening van voorstellen verloopt via het e-loket en via standaardformulieren.
- ▶ Projecten worden beoordeeld op ontvankelijkheid en op kwaliteit. In het eerste geval gaat het over een controle op de naleving van formele vormvereisten, in het tweede geval over kwaliteitseisen.
- ▶ De beoordeling van de projecten door de Lokale Actiegroepen gebeurt doorgaans in twee rondes. Tussentijd kunnen promotoren hun voorstel vaak nog bijsturen. Promotoren krijgen op verschillende plaatsen ook de kans om hun voorstel mondeling te 'pitchen'.



- ▶ Projectvoorstellen worden ook geadviseerd door een Technische werkgroep (TW). In sommige gevallen laat de TW zich enkel in met de ontvankelijkheid, op andere plaatsen ook met de kwaliteit van de projecten. Het advies van de TW is niet bindend, de LAG houdt het laatste woord.
- ▶ Een aantal LAG's betrekken experts in het afwegen van de kwaliteit van de projectvoorstellen. Ook provinciale kwaliteitskamers (behoudens in Limburg waar geen kwaliteitskamer bestaat) worden daarvoor ingezet, hoofdzakelijk in het geval van investeringsprojecten waar architecturale kwaliteit aan de orde is.

Figuur 2: bestaande goedkeuringsprocedure LEADER-projecten



4.2. Uitgangspunten voor sterke projecten

De goedkeuringsprocedure is een belangrijke stap om te komen tot sterke LEADER-projecten. Op basis van een zorgvuldige selectie, verzekeren we ons dat de projecten aan de gestelde kwaliteitseisen voldoen.

Merk op: tijdens de werksessies was iedereen het erover eens dat een kwaliteitsvolle goedkeuringsprocedure een belangrijk startpunt is en voorwaarde voor goede projecten, maar geen voldoende voorwaarde. Promotoren moeten in elke fase van hun project ondersteuning krijgen vanuit een brede LAG-werking. Kwaliteit is m.a.w. een doorlopend aandachtspunt.

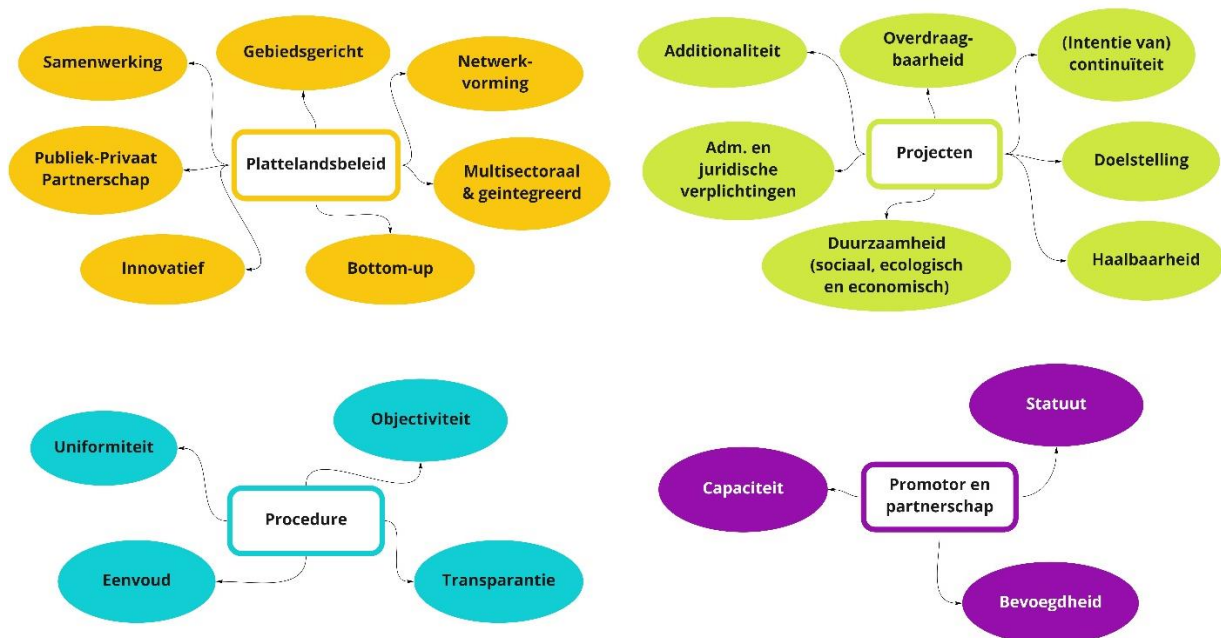
Een kwaliteitsvolle goedkeuringsprocedure veronderstelt dat de uitgangspunten voor sterke LEADER-projecten zijn benoemd. Binnen dit project, hebben we een 4P-raamwerk opgesteld (zie onderstaand overzicht, alsook Bijlage 3) op basis van verschillende bronnen, zoals de 7 LEADER-criteria⁴, de actuele ontvankelijkheids- en selectiecriteria die worden gehanteerd door de LAG's, de feedback van de LAG- en provinciale coördinatoren op de huidige goedkeuringsprocedure en gesprekken met VLM.

De 4P's bundelen uitgangspunten rond respectievelijk:

- ▶ **Plattelandsbeleid:** de 7 LEADER-criteria;
- ▶ **Promotor en partnerschap:** eisen aan de indiener(s) van projecten;
- ▶ **Projecten:** aanvullende criteria aan projecten, naast de LEADER-criteria;
- ▶ **Procedure:** eisen aan het proces van goedkeuring.

Tijdens de workshop werden deze uitgangspunten afgetoetst en gevalideerd door de groep.

Figuur 3: uitgangspunten voor sterke Leader-projecten (4P-kader)



⁴ https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-toolkit/leaderclld-explained_en.

EVALUATIE VAN DE UITGANGSPUNTEN

Samen met het benoemen van de uitgangspunten voor sterke LEADER-projecten, gingen we binnen dit project na in welke mate deze uitgangspunten op vandaag terugkeren in de beoordeling van de projectvoorstellen. Als dat voldoende het geval is, is er weinig reden tot bijsturing van de goedkeuringsprocedure, waar de uitgangspunten te weinig worden herkend, moeten we nagaan hoe we met de nieuwe goedkeuringsprocedure beter kunnen doen.

In de tabel in bijlage 4 groeperen we opmerkingen en verbetervoorstellen m.b.t. de verschillende uitgangspunten die in de werksessies met VLM en de coördinatoren (provinciaal, LEADER) werden genoemd.

4.3. Bijsturing van de procedure

Op basis van de evaluatie van de huidige procedure, stellen we in deze paragraaf een nieuwe procedure voor.

We onderscheiden in de toekomst 3 stappen in de behandeling van projectvoorstellen: projectinitiatie, vooraanmelding en formele indiening. Enkel in de laatste stap gaat het formeel over goedkeuren. De eerste twee stappen zijn voorbereidend, maar wel heel belangrijk en bepalend voor de kwaliteit van de projectvoorstellen.

4.3.1 Projectinitiatie

Onder 'projectinitiatie' vatten we de continue aandacht van de LEADER-groepen voor het aantrekken en makelen van goede projecten. Het omvat het onder de aandacht brengen van de Lokale Ontwikkelingsstrategie en het stimuleren en verbinden van plattelandsbewoners en -verenigingen om projectvoorstellen uit te werken en in te dienen.

- ▶ De fase 'projectinitiatie' staat altijd open, maar kent vanzelfsprekend pieken in de periode van oproepen en mogelijkheid voor het indienen van projecten. De invulling varieert periodiek en volgt de ritmiek van oproepen (jaarlijks- halfjaarlijks, enz). Bij de start van een nieuwe oproep is er een grotere tijdsinvestering in projectinitiatie door de LAG-coördinator, secretariaat en LAG-leden wenselijk, mogelijk en nuttig. Kort na de afsluiting van oproepen, verdient de jurering van ingediende projecten de prioriteit.
- ▶ De LAG-coördinator speelt een zeer belangrijke rol in deze fase, en dit zowel intern (LAG-leden engageren – zie verder) als extern (aanspreekpunt, go-between, makelaar om partijen samen te brengen en in contact met elkaar te brengen in functie van projectontwikkeling); Er moeten voldoende middelen worden voorzien voor het LAG-secretariaat en de coördinatie.
- ▶ In deze fase is een brede en open communicatie zeer belangrijk in functie van transparantie, uniformiteit, en betrokkenheid. Bedoeling is iedereen te bereiken en niet enkel de georganiseerden, of actoren die 'de weg kennen'. Verschillende kanalen inzetten ook: website, sociale media, fysieke infomomenten op het terrein.
- ▶ De invulling van deze fase is zowel receptief (contactpunt), als proactief (de boer opgaan, projecten makelen en aanjagen). Projecten aanjagen is een continue taak met volgende nuance:
 - Na de opmaak van de LOS, een plan van aanpak maken voor de realisatie van de LOS: oproepen, maar ook specifiek rond projectinitiatie (inzet coördinator, LAG-leden, enz);
 - In de eerste helft van de programmaperiode het bottom-up-principe maximaal laten werken, en dus projecten over alle thema's "makelen";



- De vele criteria waaraan projecten getoetst moeten worden, mogen de bottom-up-gedachte niet onderuithalen. Zeker voor 'kleine' of onervaren promotoren met minder capaciteit en/of expertise, zullen de coördinator en de LAG voldoende ondersteuning moeten bieden;
- In de tweede helft van de programmaperiode: de stand van zaken/evaluatie opmaken inzake realisatie van de LOS (aantal projecten gelinkt met thema's), budget (gespendeerd – gereserveerd). Op die basis een selectie van thema's maken om op in te zetten in de tweede helft van de programmaperiode.
- ▶ Geen "controles" in deze fase, wel informeren, inspireren, en advies verstrekken. De vrije gespreksruimte die er is, benutten om de geest van LEADER over te brengen op de regio-actoren.
 - Advies vrijblijvend houden; advies is in eigen belang van de toekomstige promotor; dit ook benadrukken tijdens contacten, communicatie (vb lancering oproep);
 - Inspireren via voorbeeldprojecten; Samenwerkingsprojecten tussen meerdere LEADER-gebieden bieden vaak goeie opportuniteit voor informele uitwisseling en werken vaak inspirerend;
 - Duidelijke uitspraak doen over de relatie met de LOS: indien niet, duidelijk afraden om het project verder uit te werken binnen LEADER.
- ▶ Betrekken van de LAG-leden en experts in contactmomenten met (potentiële) promotoren. Is in vele groepen nieuw, maar is een interessante responsabilisering van de LAG-leden.

4.3.2 Vooraanmelding

De fase van vooraanmelding is bedoeld om na te gaan of projectideeën passen binnen LEADER. Deze fase geeft de kans om kandidaat-promotoren tenvolle mee te nemen in de doelstellingen van de LOS en om de verwachtingen van de LAG te duiden. Het is dus belangrijk dat deze fase voldoende aandacht krijgt.

- ▶ Indiening van het projectvoorstel door de promotor, in beknopte vorm, een 'A4' volstaat. Een voorbeeld van de provincie Oost-Vlaanderen is in bijlage 7 terug te vinden.
- ▶ Ook in deze fase betreft de coördinator LAG-leden en experts in contactmomenten met (potentiële) promotoren.
- ▶ Promotoren krijgen feedback vanuit het secretariaat. De focus ligt daarbij op de inhoud van de voorstellen en de aansluiting ervan met de Lokale ontwikkelingsstrategie, maar promotoren worden door het LEADER-secretariaat tevens voldoende geïnformeerd over de meer formele vereisten die moeten in acht genomen worden bij indiening (de 4P's).
- ▶ LAG-leden spreken zich in deze fase niet uit over voorstellen. Ze worden er wel over geïnformeerd.

De provinciale kwaliteitskamer

In 4 van de 5 provincies bestaat een kwaliteitskamer. Het is een commissie van deskundigen die initiatiefnemers van ruimtelijke projecten adviseert over de ruimtelijke en architecturale kwaliteit. Ook voor LEADER-projecten met een ruimtelijk en architecturaal karakter is het advies van de provinciale kwaliteitskamers relevant.

Als dit advies van de kwaliteitskamer in de fase van de vergunningsaanvraag is ingebed, moet ze niet meer in de LEADER-procedure worden voorzien. Bij LEADER geldt immers als ontvankelijkheidsvoorwaarde dat voor infrastructuurwerken een vergunning moet zijn verkregen. Het is ook logisch om de kwaliteitskamer in de fase



van de vergunningsaanvraag te laten adviseren, gezien deze in de tijd voor de LEADER-aanvraag komt. Hoe vroeger het advies van de kwaliteitskamer, hoe makkelijker bouwheren hun plannen kunnen bijsturen.

Het komt er bijgevolg op aan om het advies van de provinciale kwaliteitskamer te voorzien bij elke vergunningsaanvraag voor infrastructuurprojecten op het platteland die in aanmerking komen voor LEADER. Op die manier zijn we zeker dat het advies van de kwaliteitskamer is ingewonnen voor de LEADER-aanvraag en moet ze niet meer in de LEADER-goedkeuringsprocedure worden voorzien.

4.3.3 Formele indiening en beoordeling van projectvoorstellen

De derde fase gaat over de formele en volledige indiening van projectvoorstellen door de promotor via het e-loket.

Soorten beoordelingscriteria

In de fase van beoordeling werken we met beoordelingscriteria. De voorgestelde criteria liggen in lijn van het 4P-kader dat we eerder gebruiken. We hebben de 4P-criteria deels hernoemd, maar ook herclusterd in functie van de goedkeuringsprocedure.

We onderscheiden:

- ▶ Ontvankelijkheidscriteria;
- ▶ Criteria die door de Expertengroep worden behandeld. Deze criteria zijn algemene kwaliteitscriteria voor projecten en LEADER-criteria met een generiek karakter: innovatie en multisectoraal/geïntegreerd, haalbaarheid, duurzaamheid;
- ▶ Criteria die door de Lokale Actiegroep worden behandeld. Dit zijn criteria die het verband beoordelen van het project met de lokale context, de lokale strategie en de actoren.
- ▶ Criteria die betrekking hebben op de LEADER-werking en het karakter van de procedure (transparantie bv.).

Het criterium innovatie werd zowel bij de expertengroep, als bij de LAG ingedeeld, die elk vanuit hun perspectief over het innovatief karakter van een project kunnen oordelen.

De Lokale Actiegroep zal zijn voorbereidend werk richten op de criteria die we hebben benoemd, maar zal in de finale goedkeuring alle criteria in rekening nemen en het project in zijn geheel beoordelen.

- ▶ Projectvoorstellen worden in een eerste fase gescreend op **ontvankelijkheid**. De centrale diensten van de VLM nemen daarin de lead, weliswaar in overleg met de provincies en de LEADER-coördinatoren. Het voordeel van een centrale coördinatie voor gans Vlaanderen is dat de ontvankelijkheidscriteria uniform worden geïnterpreteerd. Bovendien worden de LAG-coördinatoren ontzorgd, moeten zij zich minder als 'controleur' opstellen (scheiding van functies) en kunnen zij zich richten op de ondersteuning van de promotoren en op de inhoud en de impact van de projecten.

De ontvankelijkheidscriteria kunnen in 4 clusters worden gegroepeerd:

- Administratieve verplichtingen;
- Financiële condities;
- Aard van het project;
- Statuut promotor



- ▶ Als een voorstel niet ontvankelijk is, wordt het afgewezen, en gaat het niet door voor behandeling naar de Expertengroep (vroeger Technische Werkgroep genoemd) en de LAG. De LAG wordt in kennis gesteld van de niet-ontvankelijkheid.

Als het gaat over het ontbreken van een administratief stuk, kan een promotor dit binnen een periode van 14 dagen in orde brengen.

Tabel 1: Ontvankelijkheidscriteria

criterium	Indicatoren
Administratieve verplichtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De projectfiche moet uiterlijk op de indieningsdatum en volledig zijn ingediend. Dit enkel digitaal. ▶ De noodzakelijke vergunningen zijn verkregen, althans voor de vergunningen die op het ogenblik van de aanvraag gekend zijn. Behalve voor de provincie Limburg, waar geen kwaliteitskamer bestaat, werd in de vergunningverlening ook het advies van de provinciale kwaliteitskamer ingewonnen. ▶ Voor infrastructuurwerken worden prijsoffertes, ramingen of een meetstaat meegestuurd. ▶ Ondertekende samenwerkingsovereenkomsten zijn toegevoegd indien gewerkt wordt met copromotoren
Financiële condities	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De maximale projectkost van het totale project bedraagt €1.000.000. ▶ Er is voldaan aan de volgende voorwaarden: <ul style="list-style-type: none"> - 15% eigen inbreng van de hoofd- en (eventuele) copromotoren - 35% cofinanciering ▶ Het project krijgt geen andere Europese of Vlaamse subsidie:
Aard van het project	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Het project wordt uitgevoerd binnen het afgebakende Leadergebied. ▶ Onderzoekopdrachten en studies komen niet in aanmerking tenzij de studie wordt uitgevoerd ter voorbereiding van een concreet project en dit project deel uitmaakt van de projectaanvraag.
Statuut van de promotor	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De promotor en copromotor is begunstigde.

- ▶ Na de beoordeling van de ontvankelijkheid volgt de inhoudelijke beoordeling van het project. Dat is een duobaan van de Expertengroep en de Lokale Actiegroep, met dien verstande dat de Lokale Actiegroep het laatste woord heeft, de Expertengroep treedt op als adviseur.
- ▶ Vooraleer een voorstel behandeld wordt door de LAG, wordt het geadviseerd door de **Expertengroep**. We gebruiken niet langer de term Technische Werkgroep, omdat de projecten in deze fase op de inhoud worden beoordeeld. De technische controle (ontvankelijkheid) gebeurde eerder onder coördinatie van de centrale diensten van VLM.



- De Expertengroep bestaat uit deskundigen met een expertise die raakt aan de plattelandsthema's binnen LEADER. Zo mogelijk niet enkel thema-experten, maar ook deskundigen met een multidisciplinaire focus, in lijn met het LEADER-uitgangspunt 'Multisectoraal en geïntegreerd'. We denken o.a. aan (niet-limitatief):
 - VLM-medewerkers in de regio's (Oost/West) of meer thematische VLM-experten;
 - Provinciale ambtenaren plattelandsbeleid of met een meer thematische deskundigheid (erfgoed, landbouw, leefmilieu,...);
 - andere praktijk- en academische experts op afroep. Vertegenwoordigers van sector- of belangenorganisaties willen we daarbij niet uitsluiten, maar de focus moet wel liggen op inhoudelijke experts (bv. iemand uit studiedienst), niet op regionale vertegenwoordigers. Die hebben eerder hun plek in de Lokale Actiegroepen.

De LAG-coördinator neemt deel als waarnemer.

- De expertengroep kan per LEADER-gebied worden samengesteld en ingericht, maar gezien de expertengroep samengesteld is uit inhoudelijke experts (en niet uit gebiedsexperten), is er o.i. ook de mogelijkheid om de groep provinciaal samen te stellen.
- ▶ De expertengroep richt zijn bespreking op volgende vier criteria:
 - Haalbaarheid;
 - Duurzaamheid;
 - Innovatie;
 - Multisectoraal en geïntegreerd.

In onderstaande tabel geven we er verdere duiding bij.

Tabel 2: Beoordelingscriteria Expertengroep

criterium	Indicatoren
Haalbaarheid	Realistische duur en looptijd <ul style="list-style-type: none"> ▶ Het project heeft de intentie binnen de 3 maanden na goedkeuring te starten. ▶ De looptijd van het project is realistisch
	Heldere uitwerking <ul style="list-style-type: none"> ▶ Er ligt een duidelijke visie en een sterk concept aan de basis van het project. ▶ De beoogde impact en resultaten zijn benoemd en vertaald in indicatoren die meetbaar, relevant en bruikbaar zijn ▶ Het project is helder uitgewerkt in een stappenplan en duidelijke acties. ▶ De kritische succesfactoren zijn in kaart gebracht en te overwinnen. Het project besteedt specifiek aandacht aan kwaliteitszorg en kwaliteitsbewaking.
	Financieel plan <ul style="list-style-type: none"> ▶ Het project heeft een sluitend financieel plan, dat voldoet aan alle financieringsvoorwaarden: <ul style="list-style-type: none"> - De verhouding tussen de kostprijs en de omvang en de impact van het project is redelijk. - Er is een juiste inschatting gemaakt van de kosten (type, grootte). - De personeelskost staat in verhouding tot het project. - Zijn alle mogelijke inkomsten die het project zou genereren ingebracht?



	<ul style="list-style-type: none"> - In de handleiding staan verschillende (soorten) kosten die niet in aanmerking komen voor cofinanciering. Deze mogen niet zijn opgenomen in het aanvraagformulier en de financiële tabel. <p>Impact en resultaat</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Zijn de impact en de beoogde resultaten voldoende concreet benoemd? ▶ Zijn de beoogde resultaten tegelijk ambitieus en realistisch?
Duurzaamheid	<p>Het project houdt rekening met de 3 facetten van duurzaamheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ economische duurzaamheid: positief effect lokale economie, werkgelegenheid, draagt bij tot de diversificatie van de economische structuur, is gericht op groeipotenties, speelt in op de natuurlijke rijkdommen van het gebied, of draagt bij tot inkomstenstijging en –diversificatie; ▶ ecologische duurzaamheid: het behoud van natuurlijke rijkdommen zoals uitputtelijke hulpbronnen (grondstoffen, brandstoffen, water, lucht,...), biodiversiteit en bossen en andere ruimte ingenomen door natuur. Gaat ook over het gebruik van FSC hout, duurzame mobiliteit, ...; ▶ sociale duurzaamheid: het tegengaan van sociale uitsluiting, toegankelijkheid, aandacht voor kwetsbare groepen, ...
Innovatie	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Het project is innovierend qua methodiek, problematiek, product, proces, markt, technologisch, sociaal, organisatorisch, financieel, strategisch. ▶ Het project geeft op een innovatieve manier invulling aan een reële nood op het platteland?
Multisectoraal geïntegreerd	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Er wordt meerwaarde gerealiseerd op verschillende beleidsdomeinen tegelijk. ▶ Het project wordt vanuit verschillende invalshoeken benaderd, zodat 'vooruitgang' op één domein niet ten koste gaat van een ander domein.

- ▶ Om projecten te beoordelen kan de Expertengroep ofwel werken met punten, ofwel met kleuren. De beoordeling aan de hand van punten is het minst voor discussie vatbaar. Het alternatief is om te werken met kleuren. De LAG specificeert in de LOS hoe de Expertengroep haar advies classificeert.
- ▶ Gelet op de belangrijke rol die we toekennen aan de Expertengroep (en de uitbreiding tegenover de Technische Werkgroep voorheen), is de vraag wie het secretariaat ervan opneemt van belang. Ons insziens zijn de provinciebesturen hiervoor goed geplaatst.
- ▶ Het advies van de Expertengroep is oriënterend, maar niet bindend ten aanzien van de Lokale Actiegroepen. Dat het LEADER-programma en de uitvoering ervan onder leiding staat van een lokaal publiek-privaat partnerschap, is namelijk een centraal uitgangspunt van LEADER. Als de LAG wenst af te wijken van het advies van de Expertengroep, moet dit wél grondig worden gemotiveerd. Deze motivatie wordt achteraf gepubliceerd op de website en kan dus publiekelijk worden geconsulteerd (zie verder).
- ▶ Op verschillende plaatsen bestaat vandaag de mogelijkheid dat promotoren hun **voorstel mondeling toelichten of 'pitchen'**. Dat blijft een heel interessante manier om op korte tijd een goede impressie te krijgen van de promotor en de projecten en eventuele onduidelijkheden uit te klaren.

Zo'n ronde van toelichting zou zowel open moeten staan voor leden van de Expertengroep, als voor LAG-leden. Om de werkdruk onder controle te houden kunnen deze sessies digitaal verlopen, met een vast uur schema, zodat experts en LAG-leden op een gerichte manier kunnen deelnemen op basis van hun expertise of eventuele vragen. De sessies kunnen ook worden opgenomen en op een later moment worden teruggekeken.

- ▶ **Bespreking en finale beoordeling door de LAG.** De beslissing over projecten is de volle bevoegdheid van de Lokale Actiegroep. Zij kan zich in haar motivatie beroepen op alle goedkeuringscriteria, maar gelet op het



feit dat het project al door de Expertengroep werd getoetst, zal zij zich in hoofdzaak richten op criteria die te maken hebben met lokale context, strategie en actoren.

In tegenstelling tot de ontvankelijkheidstoetsing door VLM, kan de LAG ingaan tegen het inhoudelijk advies van de Expertengroep, mits motivatie. De LAG heeft op dit onderdeel het hoogste woord, gezien de lokale LEADER-strategie voor dit aspect leidend is.

Om projecten te beoordelen kan de LAG ofwel werken met punten, ofwel met kleuren. De beoordeling aan de hand van punten is het minst voor discussie vatbaar. Het alternatief is om te werken met kleuren. De LAG specificeert in de LOS welke manier van beoordeling zij hanteert.

► Tabel 3: Beoordelingscriteria Lokale Actiegroep

criterium	Indicatoren
Bijdrage aan de Lokale Ontwikkelingsstrategie	<ul style="list-style-type: none"> ► De doelstelling van het project past binnen de doelstellingen en prioriteiten van de Lokale Ontwikkelingsstrategie 2023-2027 ► Het project is complementair met andere projecten van de ontwikkelingsstrategie en/of andere projecten binnen de regio?
Bereik en continuïteit	<ul style="list-style-type: none"> ► De projectpromotor streeft een maximaal bereik van actoren en doelgroepen na. ► Het project heeft een voorbeeldfunctie of een hefboomeffect. ► Het project is overdraagbaar naar andere gemeenten/gebieden. ► Het project is geen eendagsvlieg en levert inspanningen om te kunnen blijven bestaan en impact te hebben op lange termijn. ► Het project draagt bij aan de verspreiding van kennis over LEADER én het project en haar resultaten via opleiding en vorming, demo's, website, evenementen, pers,
Promotor en capaciteit	<ul style="list-style-type: none"> ► Werd het project door de meest geschikte aanvrager ingediend: <ul style="list-style-type: none"> - heeft de promotor kennis van het gebied?⁵ - is de promotor al actief in het gebied? - Heeft de promotor kennis van de diverse plattelandssectoren? - heeft de promotor ervaring met de materie? ► De personeelscapaciteit is realistisch: <ul style="list-style-type: none"> - Is er een duidelijke trekker voor het project? - Is er voldoende expertise en voeling met de materie (referenties)? - Beschikt de promotor over de juiste expertise en uitrusting voor de uitvoering of latere exploitatie van het project? - Is er back up voorzien ingeval het wegvallen van een medewerker?

⁵ Als de standplaats van de promotor buiten het gebied ligt, moet hij zijn betrokkenheid bij het gebied kunnen aantonen in de projectfiche. De resultaten van het project moeten steeds ten goede komen aan het LEADER-gebied, maar kosten die enkel nodig zijn om het project tot stand te brengen (zoals personeelskosten en bijhorende overheadkosten) kunnen wel buiten het gebied gemaakt worden.



	<ul style="list-style-type: none"> - Voorziet men eventuele externe ondersteuning om inhoudelijke of administratieve verplichtingen na te komen? ▶ Kan de promotor de continuïteit van de opgestarte werking structureel verankeren?
Bottom-up	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Werkt het project met en voor de inwoners van het gebied? ▶ Wordt het project aangedragen, of ondersteund door de doelgroep, de bevolking, de buurt of de regio-actoren?
Samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Er is een haalbare samenwerking met andere actoren, die voordelen oplevert voor alle partijen. ▶ De bijdrage van de verschillende partners is helder, geduid en gemotiveerd. ▶ Er worden geen belangrijke partijen over het hoofd gezien, die belangrijke toegevoegde waarde zouden kunnen brengen in het project.
Gebiedsgericht	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De problematiek of methodiek is specifiek voor het projectgebied ▶ Het project is gedragen door het gebied ▶ Het project geeft een meerwaarde aan de streekidentiteit ▶ Het project is complementair met andere lokale en regionale beleidsplannen en beleidsinitiatieven zoals gemeentelijke structuurplannen, toeristische plannen of regiovisies.
Innovatie	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Geeft het project op een innovatieve manier invulling aan een reële nood in de regio? ▶ Is het project geen reguliere werking van de promotor/copromotor en is het geen kopie van een bestaand project?

▶ **Beslissing onder voorwaarden.**

De LAG kan een project onder voorwaarden goedkeuren, op basis van eigen opmerkingen, of opmerkingen van de Expertengroep. Een voorwaarde moet voldoende precies zijn, meetbaar, en mag geen wezenlijke wijziging van de aanvraag tot gevolg hebben.

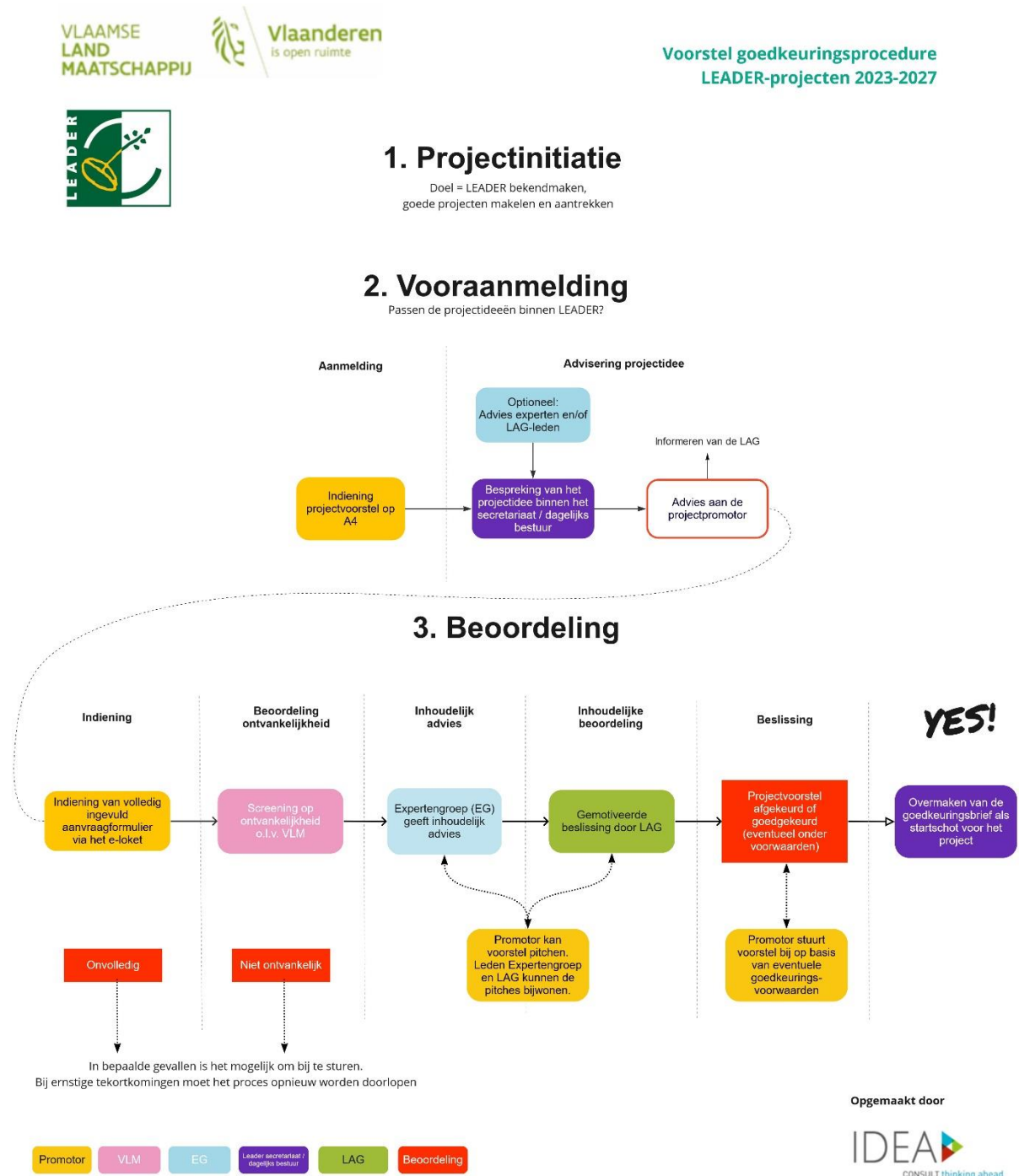
▶ **Mededeling van de beslissing aan de promotor.**

De beslissing van de LAG wordt aan de promotor meegedeeld. Promotoren van goedgekeurde projecten ontvangen een goedkeuringsbrief.

In functie van de transparantie is een publieke consultatie mogelijk van het verslag van de LAG, met daarin de beoordeling van de projecten. Het verslag wordt aangeboden op de website van de lokale groep.

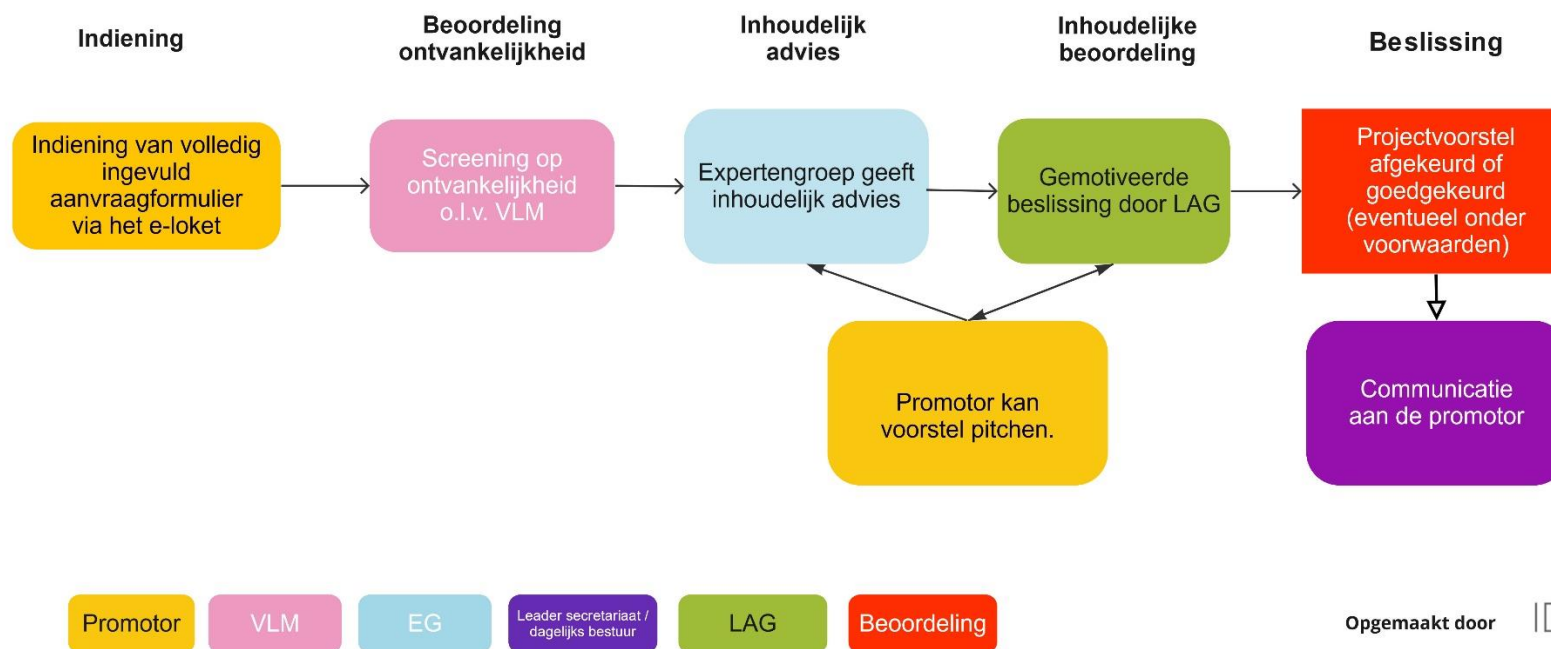


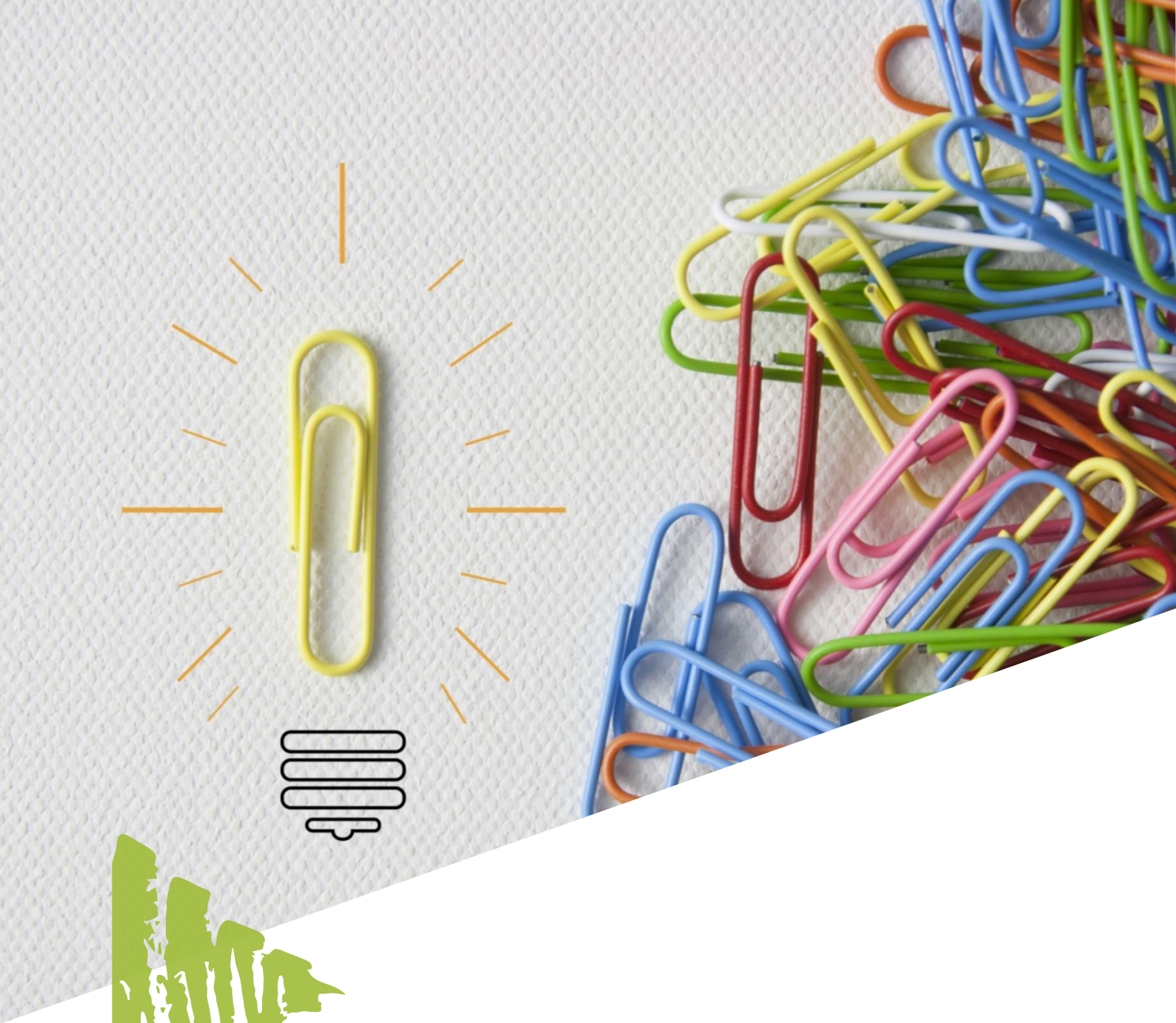
Figuur 4: overzicht toekomstige goedkeuringsprocedure



Figuur 5: detail fase beoordeling

Voorstel goedkeuringsprocedure LEADER-projecten 2023-2027





BIJLAGEN



A.1 / Bijlage 1: Berekening van de directe personeelskosten

1. Om de directe personeelskosten te bepalen kan een uurtarief worden berekend op een van de volgende manieren:
 - door de meest recente jaarlijkse bruto arbeidskosten te delen door 1.720 uren voor voltijdse werknemers, of door een overeenkomstig pro rata van 1.720 uren voor deeltijdse werknemers. De brutolonen worden met documenten gestaafd;
 - door de meest recente maandelijkse bruto arbeidskosten te delen door de maandelijkse werktijd van de betrokken persoon overeenkomstig de in het arbeidscontract vermelde nationale wetgeving. De brutolonen worden met documenten gestaafd.
2. Bij het berekenen van het uurtarief mag het totale aantal gedeclareerde uren per persoon voor een bepaald jaar of een bepaalde maand niet hoger liggen dan het aantal uren dat voor de berekening van dat uurtarief is gebruikt.
3. Wanneer de jaarlijkse bruto arbeidskosten niet bekend zijn, kunnen die kosten worden afgeleid uit de beschikbare met documenten gestaafde bruto arbeidskosten of uit het arbeidscontract, omgerekend naar een periode van 12 maanden.
4. Personeelskosten voor personen die deeltijds aan de concrete actie werken kunnen worden berekend als een vast percentage van de bruto arbeidskosten, overeenkomstig het vaste percentage van de tijd dat zij per maand aan de concrete actie hebben gewerkt en zonder verplichting om een afzonderlijk arbeidstijdregistratiesysteem op te zetten. De werkgever stelt voor de werknemers een document op met vermelding van dat vaste percentage.



A.2 / Bijlage 2: reglement projectoproep LEADER 2023-2027

1. DOELSTELLINGEN VAN HET REGLEMENT BINNEN HET LEADER-PROGRAMMA

Het doel van LEADER bestaat in het helpen van plattelandsactoren het potentieel van hun plaatselijke regio op langere termijn te ontwikkelen. Daarvoor ontwerpen Plaatselijke Groepen (publiek-privaat partnerschap) voor hun gebied een lokale ontwikkelingsstrategie en regisseren zij de uitvoering ervan.

Voor de periode 2014 - 2020 werden in Vlaanderen 12 regio's erkend als LEADER-gebied, waarbinnen bepaalde projecten gericht op plattelandontwikkeling na goedkeuring kunnen worden gesubsidieerd.

De huidige programmaperiode voor plattelandssubsidies (PDPO III) loopt op zijn einde, maar doordat de onderhandelingen rond de volgende periode PDPO IV nog niet afgerond zijn, voorziet Europa een verlenging van PDPO III voor de overgangperiode 2021 en 2022. Dit heeft tot gevolg dat er ook in 2021 en 2022 oproepen zullen zijn voor plattelandprojecten. De volgende programmaperiode gaat van start in 2023.

Dit reglement beoogt de administratieve vereenvoudiging en de verhoging van de effectiviteit van het LEADER-programma. Promotoren en copromotoren worden geconfronteerd met administratieve lasten die het voordeel kunnen overstijgen of hiermee niet in verhouding staan.

Voor verdere vereenvoudiging en het verhogen van de efficiëntie wordt beroep gedaan op de vereenvoudigde kostenopties die reeds in diverse Europese verordeningen aanwezig zijn.

2. DEFINITIES

Volgende definities zijn opgenomen voor de toepassing van dit reglement.

2.1 Vereenvoudigde kostenopties ("VKO's")

De mogelijkheid om via vooraf bepaalde methoden uitgaven te vergoeden in plaats van de werkelijke kosten te vergoeden. Vereenvoudigde kostenopties kunnen de vorm aannemen van forfaitaire financiering (*flat rate*), standaardschalen van eenheidskosten (*standard scales of unit costs*) of vaste bedragen (*lump sum*). Vereenvoudigde kostenopties verminderen de administratieve lasten voor de begunstigen en beheerders in subsidieprogramma's.

2.2 Eenheidskosten

Kosten met betrekking tot een concreet aanwijsbare actie die geheel of gedeeltelijk wordt berekend op basis van gekwantificeerde elementen, vermenigvuldigd met vooraf vastgestelde eenheidsprijzen.

2.3 Vaste bedragen

Het bedrag dat voor de uitvoering van een project wordt bepaald op basis van een vooraf onderbouwde inschatting van de projectkosten en waarvan in principe niet kan worden afgeweken. De uitkering van dit bedrag is afhankelijk van het al dan niet behalen van het beoogde resultaat.

2.4 Forfaitaire financiering

Financiering waarbij een vast percentage wordt toegepast op een kostencategorie.

2.5 Kostencategorie

Een kostencategorie is een verzameling van gelijksoortige kostensoorten (bv. personeelskosten).

2.6 Koepelprojecten

Een verzameling van vergelijkbare projecten die onder de koepel van een coördinerende organisatie worden uitgevoerd en waarbij deze overkoepelende organisatie optreedt als promotor en met een minimum kostprijs van 50.000 EUR.



2.7 Miniprojecten

Kleinschalige projecten rond uiteenlopende gebiedsrelevante thema's die passen binnen de doelstellingen van de lokale ontwikkelingsstrategie. Miniprojecten hebben een looptijd van maximaal 1 jaar. Het maximaal subsidiepercentage bedraagt 65% met een maximale subsidie van 5.000 EUR.

2.8 Investeringsprojecten

Projecten waarvan de projectkosten in de rubriek investeringskosten gelijk zijn aan of hoger zijn dan 50% van de totale projectkosten, en die kleinschalige infrastructuurwerken omvatten.

2.9 Dienstverleningsprojecten

Projecten waarvan de projectkosten in de rubriek investeringskosten lager zijn dan 50% van de totale projectkosten.

2.10 Projectbegroting

Een inschatting van de opbrengsten en van de kosten van het project.

2.11 Directe kosten

Kosten die rechtstreeks verband houden met een individuele activiteit en waarbij het verband met die activiteit kan worden aangetoond. Hieronder wordt o.a. verstaan: investeringskosten, personeelskosten, werkingskosten, externe prestaties en bijdrage in natura zoals hieronder gedefinieerd.

2.11.1 Investeringskosten

Kosten die worden gemaakt om een project van het ogenblik van goedkeuring van het project door de Plaatselijke Groep tot oplevering te realiseren.

2.11.2 Personeelskosten

Alle kosten die gepaard gaan met het aanwerven, het tewerkstellen en ontslag van personeel.

2.11.3 Werkingskosten

De reële kosten gerelateerd aan de uitvoering van het project, zoals:

- a) exploitatiekosten;
- b) opleidingskosten;
- c) netwerkkosten;
- d) betaald vrijwilligerswerk;
- e) kosten met betrekking tot public relations;
- f) rechtstreeks aan het project verbonden uitgaven voor verbruiksmaterialen, hulpgoederen, grondstoffen en gereedschappen met korte levensduur;
- g) de aankoop van project specifiek multimediamateriaal, afgeschreven over een periode van drie jaar (bijv. beamer voor een tentoonstelling);
- h) folders, brochure, gadgets, foto's, website, ... (opmaak, drukken, publiceren, verspreiden);
- i) kosten voor persvoorstellingen, evenementen, e.d. zijn subsidiabel als ze gericht zijn op externen;
- j) activiteitenonkosten: de kosten die de organisatie van activiteiten binnen het project met zich meebrengt, bijvoorbeeld huur van de zaal, huur van de geluidsinstallatie, ...;
- k) kosten voor het gebruik van gespecialiseerde apparatuur;
- l) de kilometervergoeding in het geval dat de verplaatsing een essentieel onderdeel is van het project.



2.114 Externe prestaties

Alle kosten van prestaties geleverd door derden zoals ondernemingen, zelfstandigen, freelancers, kenniscentra en onderzoeksinstituten die in opdracht van een project- of onderzoekspartner een dienst leveren als onderaannemer alsook werknemers van de projectpartners die op factuurbasis vergoed worden, zoals:

- a) vergoeding voor consulentenbureaus, ontwerpers, technisch advies, ...;
- b) uitgaven voor ondersteuning door externe organisaties;
- c) uitgaven voor studies als ze verband houden met een specifieke concrete actie in het kader van het project.

Erelonen van architecten, ingenieurs en adviseurs die rechtstreeks gelinkt zijn aan de investering of de onroerende goederen zijn investeringskosten en geen externe prestaties.

2.115 Bijdrage in natura

Het verstrekken van werken, goederen, diensten, land en onroerend goed waarvoor geen door facturen of documenten met vergelijkbare bewijskracht gestaafde contante betaling is gedaan.

2.12 Indirecte kosten (of overheadkosten)

Kosten die niet rechtstreeks in verband staan of kunnen worden gebracht met een individuele activiteit.

Hieronder wordt o.a. verstaan:

- a) de huur van kantoren, gebouwen, vergaderzaal, tenzij de huur direct toewijsbaar is aan een activiteit binnen het project (zie werkingskosten);
- b) kosten voor verwarming, verlichting, elektriciteit, gas, water;
- c) kosten voor telefoon, internet, postzegels, verzendingskosten, kantoorbenodigdheden zoals een reguliere computer van de projectmedewerker(s), inkt, papier/kopieën, onderhoud van de kantoren, onderhoud van de reguliere computer en printer;
- d) representatiekosten (kleine reis- en verblijfkosten, kilometervergoeding);
- e) kosten voor ondersteuning, zoals het sociaal secretariaat, boekhouding, juridisch advies;
- f) kosten voor verzekering: burgerlijke aansprakelijkheid, brand, ...;
- g) de kosten voor de communicatie en disseminatie van de projectresultaten, een verplichting die geldt voor alle LEADER-projecten.

2.13 Promotor

De promotor is het officiële aanspreekpunt van een project. Hij is verantwoordelijk voor de inhoudelijke en financiële opvolging van het volledige ingediende project.

Enkel de promotor en eventuele copromotoren (zie titel 2.14) kunnen kosten aangeven en hiervoor subsidies ontvangen.

2.14 Copromotor

Naast de promotor kan een copromotor bij de uitvoering van het project betrokken worden. De copromotor voert samen met de promotor het project uit.

2.15 Polyvalente Gemeenschapsinfrastructuur

Infrastructuur die voor verschillende doeleinden kan worden gebruikt en die bedoeld is voor gemeenschapsvoorzieningen zoals lezingen, filmvertoningen, workshops, ...

Deze infrastructuur vormt een ontmoetingsplaats waar sociale netwerken vorm krijgen en kan bestaan in uit een dorpshuis, jeugdlokaal, polyvalente zaal, ontmoetingsruimte, etc.



3. ALGEMENE BEPALINGEN INZAKE VKO'S

3.1 Combinaties

Een combinatie van VKO's is toegelaten, tenzij anders vermeld (zie bv. titel 6.2 §4).

Indien verschillende VKO's van toepassing zijn, maar niet kunnen worden gecombineerd, wordt de VKO toegekend die de hoogste administratieve vereenvoudiging bewerkstelligd.

3.2 Verplicht gebruik van VKO's

Wanneer een project voldoet aan de toepassingsvoorwaarden om gebruik te maken van VKO's is de promotor hiertoe verplicht.

De projectbegroting dient als vertrekpunt.

4. ALGEMEEN: SUBSIDIABELE KOSTEN

4.1 Subsidiabele directe kosten

4.1.1 Investeringskosten

§1. Volgende investeringskosten zijn subsidiabel:

- a) de bouw of verbetering van onroerende goederen, met inbegrip van de inrichting van de onroerende goederen;
- b) uitgaven voor de aankoop van machines/installaties, met inbegrip van specifieke computerprogrammatuur;
- c) erelonen van architecten, ingenieurs en adviseurs die rechtstreeks gelinkt zijn aan de investering of de onroerende goederen;
- d) de uitvoering van landschapswerken;
- e) aankoop van multimediamateriaal (als het multimediamateriaal een essentieel onderdeel is van het project, wordt dit materiaal bij investeringskosten ingediend en wordt dit niet afgeschreven);
- f) de uitvoering van haalbaarheidsstudies en het verkrijgen van octrooien en licenties die rechtstreeks aan de investeringen gekoppeld zijn.

§2. De volgende investeringskosten zijn niet subsidiabel:

- a) de verwerving inclusief leasing van onroerende goederen, bijvoorbeeld grond en gebouwen;
- b) studies zonder realisatie zoals bijvoorbeeld academisch onderzoek zonder onmiddellijke toepassing in de praktijk.

4.1.2 Personeelskosten

§1. In principe zijn alle personeelskosten subsidiabel mits deze rechtstreeks verband houden met de uitvoering van het project.

§2. Volgende kosten zijn niet subsidiabel:

- a) loonkosten voor de loutere 'supervisie' van een medewerker, meestal door de directie;
- b) uitgaven voor extralegale voordelen als groepsverzekeringen, extralegaal pensioen, hospitalisatieverzekering, ... Deze kosten zijn onder geen enkele rubriek subsidiabel;
- c) beroepskleding, verzekering burgerlijke aansprakelijkheid;
- d) kosten voor aanwerving;
- e) ontslagvergoeding, opzeggingsvergoeding.



4.1.3 Werkingskosten

Werkingskosten zijn subsidiabel op voorwaarde dat er een rechtstreeks verband bestaat met de doelstellingen van het project en als ze noodzakelijk zijn voor de algemene werking van het project.

Ingediende werkingskosten mogen de “redelijke behoefte van het project niet overtreffen”.

4.1.4 Kosten met betrekking tot externe prestaties

De kosten van de prestaties die door externen (derden) in het kader van het project worden geleverd:

- a) vergoeding voor consultantsbureaus, ontwerpers, technisch advies, ...;
 - b) uitgaven voor ondersteuning door externe organisaties;
 - c) uitgaven voor studies als ze verband houden met een specifieke concrete actie in het kader van het project
- Hieronder vallen niet de erelonen van architecten, ingenieurs en adviseurs die rechtstreeks gelinkt zijn aan de investering of de onroerende goederen en die investeringskosten zijn.

4.1.5 Bijdrage in natura

Inbreng in natura is maar subsidiabel als aan de onderstaande cumulatieve voorwaarden wordt voldaan:

- d) De inbreng in natura is vermeld bij het ingediende voorstel en wordt expliciet goedgekeurd;
- e) De inbreng in natura is toegevoegd voorafgaand aan de goedkeuring van het projectvoorstel door de PG;
- f) Het gaat alleen om de inbreng van onbetaald vrijwilligerswerk, gekoppeld aan een investering, waarbij de materiaalkosten bewezen worden. Bijvoorbeeld schilderwerken kunnen beschouwd worden als bijdrage in natura als de verf in het project is opgenomen en bewezen wordt;
- g) Het maximumtarief dat toegepast kan worden, bedraagt 20 EUR per uur;
- h) De inbreng van de bijdrage in natura mag maximaal 15% bedragen van de totale projectkosten;
- i) Per vrijwilliger wordt er een getekend registratieformulier bijgehouden dat mee wordt ingediend bij de declaratie.

4.2 Subsidiabele indirecte kosten

De volgende kosten worden als overheadkosten beschouwd en kunnen bijgevolg in geen enkele andere rubriek aangevraagd worden:

- ▶ de huur van kantoren, gebouwen, vergaderzaal, tenzij de huur direct toewijsbaar is aan een activiteit binnen het project (zie werkingskosten);
- ▶ kosten voor verwarming, verlichting, elektriciteit, gas, water;
- ▶ kosten voor telefoon, internet, postzegels, verzendingskosten, kantoorbenodigdheden zoals een reguliere computer van de projectmedewerker(s), inkt, papier/kopieën, onderhoud van de kantoren, onderhoud van de reguliere computer en printer;
- ▶ representatiekosten (kleine reis- en verblijfkosten, kilometervergoeding);
- ▶ kosten voor ondersteuning, zoals het sociaal secretariaat, boekhouding, juridisch advies;
- ▶ kosten voor verzekering: burgerlijke aansprakelijkheid, brand, ...;
- ▶ de kosten voor de communicatie en disseminatie van de projectresultaten, een verplichting die geldt voor alle LEADER-projecten.

Als de hierboven beschreven kosten toch in aanmerking komen en uit de declaratie blijkt dat deze voldoende project specifiek zijn, kunnen de kosten als werkingskosten worden ingebracht.



5. VKO'S BINNEN INVESTERINGSPROJECTEN

5.1 Forfaitaire financiering voor indirecte kosten

§1. Op de subsidiabele directe kosten wordt een forfaitaire financiering van 7% toegepast voor indirecte kosten (of overheadkosten).

§2. Deze VKO is van toepassing op investeringsprojecten zoals gedefinieerd in artikel 2.8.

§3. De subsidiabele directe kosten binnen investeringsprojecten zijn de volgende:

- a) investeringskosten;
- b) werkingskosten;
- c) externe prestaties;
- d) bijdrage in natura.

§4. De VKO voor indirecte kosten kan niet worden toegepast als een project volledig wordt uitbesteed en dus zowel de uitvoering als de regie van het project omvat. Als een promotor de uitvoering uitbesteedt, maar zelf de regie houdt over het project, kan deze VKO wél worden toegepast.

5.2 Forfaitaire financiering voor personeelskosten

§1. Op de subsidiabele directe kosten zoals bedoeld in §3 wordt een forfaitaire financiering van 20% toegepast, met uitzondering van de subsidiabele personeelskosten om de subsidiabele directe personeelskosten te financieren.

§2. Deze VKO is van toepassing op investeringsprojecten zoals gedefinieerd in artikel 2.8.

§3. De subsidiabele directe kosten binnen investeringsprojecten zijn de volgende:

- a) investeringskosten;
- b) werkingskosten;
- c) externe prestaties;
- d) bijdrage in natura.

§4. Het aandeel personeelskosten moet in de projectaanvraag en -begroting worden gemotiveerd teneinde overfinanciering te vermijden.

§5. De VKO voor personeelskosten kan niet worden toegepast als een project volledig wordt uitbesteed en dus zowel de uitvoering als de regie van het project omvat. Als een promotor de uitvoering uitbesteedt, maar zelf de regie houdt over het project, kan deze VKO wél worden toegepast.

§6. De VKO voor personeelskosten kan enkel worden toegepast indien de directe kosten van de actie geen overheidsopdrachten voor werken of leveringen of diensten omvatten waarvan het geraamde bedrag de Europese drempelbedragen bereikt.

5.3 Eenheidsprijzen voor investeringsprojecten

§1. Voor de nieuwbouw van Polyvalente Gemeenschapsinfrastructuur wordt een gestandaardiseerde eenheidsprijs voorzien van 1.300 EUR per m² (excl. BTW).

De subsidiëring van deze investeringen gebeurt aan de hand van een gestandaardiseerde prijs die voor nieuwbouw rekening houdt met de voorbereidende werken, gesloten ruwbouw en de afwerking (vloeren, pleisterwerken, sanitair, elektriciteit, etc.). De inrichting en BTW zijn niet inbegrepen.

§2. Voor de renovatie van een Polyvalente Gemeenschapsinfrastructuur wordt een gestandaardiseerde eenheidsprijs voorzien van 1.550 EUR per m² (excl. BTW).



Renovatie houdt een grondige modernisering van het gebouw in met o.a. het uitbreken van de ramen, afnemen van dakpannen, uitbreken van vloeren, etc.

§3. Deze gestandaardiseerde eenheidsprijzen kunnen worden toegepast in alle projecten voor de bouw of renovatie van Polyvalente Gemeenschapsinfrastructuur zoals een dorps huis, jeugdlokaal, polyvalente zaal, ontmoetingsruimte, etc.

§4. Het aantal vierkante meters worden bepaald aan de hand van de bouwtekeningen, nl. de gevalideerde plannen van de architect.

6. VKO'S BINNEN DIENSTVERLENINGSPROJECTEN

6.1 Forfaitaire financiering van indirecte kosten

§1. Op de subsidiabele directe personeelskosten wordt een forfaitaire financiering van 15% toegepast om de indirecte kosten te financieren.

§2. Deze VKO is van toepassing op dienstverleningsprojecten zoals gedefinieerd in artikel 2.9.

De volgende kostenrubrieken komen in aanmerking voor de subsidiëring van dienstverleningsprojecten:

- a) investeringskosten;
- b) personeelskosten;
- c) werkingskosten;
- d) externe prestaties;
- e) bijdrage in natura.

§3. De VKO voor indirecte kosten kan niet worden toegepast als een project volledig wordt aanbesteed en dus zowel de uitvoering als de regie van het project omvat. Als een promotor de uitvoering aanbesteedt, maar zelf de regie houdt over het project, kan deze VKO wél worden toegepast.

6.2 Forfaitaire financiering van overige kosten

§1. Op de subsidiabele directe personeelskosten wordt een forfaitaire financiering van 40% toegepast om de overige subsidiabele kosten (directe en indirecte) te financieren.

§2. Deze VKO is van toepassing op dienstverleningsprojecten zoals gedefinieerd in artikel 2.92.8.

§3. De volgende kostenrubrieken komen in aanmerking voor de subsidiëring van dienstverleningsprojecten:

- a) investeringskosten;
- b) personeelskosten;
- c) werkingskosten;
- d) overheadkosten;
- e) externe prestaties;
- f) bijdrage in natura;
- g) inkomsten.

§4. Deze VKO kan niet worden gecombineerd met de VKO van 15% voor indirecte kosten. De 40% omvat namelijk ook de indirecte kosten.

§5. De promotor moet in zijn projectbeschrijving en begroting aantonen dat een aandeel van minstens 25% van het projectbudget aan andere directe kosten wordt besteed.



§6. De VKO voor overige kosten kan niet worden toegepast als een project volledig wordt aanbesteed en dus zowel de uitvoering als de regie van het project omvat. Als een promotor de uitvoering aanbesteedt, maar zelf de regie houdt over het project, kan deze VKO wél worden toegepast.

7. EENHEIDSPRIJZEN VOOR PERSONEELSKOSTEN

§1. De VKO voor eenheidsprijzen voor personeelskosten vervangt de individuele berekening van alle kosten voor de werkgever voor alle projectmedewerkers, zoals:

- a) Vakantiegeld;
- b) Eindejaarspremie;
- c) RSZ-werkgever;
- d) Verzekering arbeidsongevallen;
- e) Vervoerskosten (woon-werk);
- f) Maaltijdcheques.

§2. Voor de berekening van de VKO wordt het maandelijks loon vermenigvuldigd met 1.2/100 om het gestandaardiseerde uurtarief te bekomen. De formule houdt rekening met verminderingen, ziekte en verlof.

De berekening wordt gedaan op basis van het bruto maandloon van de eerste maand waarin het betrokken personeelslid in het kader van het project wordt tewerkgesteld.

§3. De vereenvoudiging kan worden toegepast in alle projecten met uitzondering van investeringsprojecten, wanneer voor investeringsprojecten de VKO van 20% wordt gebruikt.

§4. Voor de berekening van de totale loonkosten blijft een tijdsregistratie uitgedrukt in uren gelden. Overuren worden niet meegenomen, mits deze subsidiabel zijn.

§5. Het bruto maandloon binnen LEADER wordt geplafonneerd op 6.000 EUR.

§6. De regeling is niet toepasbaar op personeel waarvoor geen loonfiche kan worden voorgelegd, zoals vrijwilligers of kunstenaars.

§7. Gedetacheerd personeel is subsidiabel indien een detacheringsovereenkomst tussen de detacherende partij en de (co)Promotor kan voorgelegd worden.

§8. Uitzendarbeid is enkel subsidiabel als externe prestatie.



A.3 / Bijlage 3: 4P-raamwerk (inclusief commentaren werksessie)

Categorie	Uitgangspunt	Omschrijving	Aanvullingen deelnemers workshop
Plattelandsbeleid	Publiek-Privaat Partnerschap	De LEADER-werking wordt gecoördineerd vanuit een samenwerking van publieke en private actoren, individuen en (non-)profit-organisaties. De samenstelling van de LAG is hier een duidelijk voorbeeld van.	Overwegend publieke projecten en indieners. Private partners of lokale ondernemers duiken minder op als promotor of partner in projecten. In verschillende LEADER-gebieden kunnen ondernemers overigens niet indienen. Ook niet-georganiseerden worden minder bereikt en vragen een grotere inspanning vanuit de LEADER-groepen In West-Vlaanderen wel een sterke samenwerking tussen kennisinstellingen en agrobedrijven. Veel oog voor innovatie, maar is de focus niet te sterk landbouw en te weinig plattelandsontwikkeling? PPP moeten we op vandaag wellicht updaten en begrijpen als Quadrupel Helix.
	Gebiedsgericht	Gebiedsgericht betekent dat een promotor met zijn voorstel inspeelt op de kenmerken van de regio en van de lokale ontwikkelingsstrategie.	Is er nog sprake van gebiedsgerichtheid als eenzelfde organisatie over heel Vlaanderen ongeveer dezelfde projecten indient? Neen, zie omschrijving.
	Netwerkvorming	LEADER stimuleert de vernetwerking van (intern)nationale en/of lokale partners om strategische en realiserende dwarsverbanden te vormen. Samenwerking over de ganse waardenketen wordt bevorderd.	
	Multisectoraal & geïntegreerd	Er is een samenspel tussen verschillende beleidsdomeinen, de noodzakelijke partners zijn gecontacteerd, en er wordt samengewerkt met andere actoren.	



	Bottom-up	Het project heeft een participatietraject opgezet.	
	Innovatief	Innovatie moet op niveau van het plattelandsgebied worden beoordeeld en kan diverse vormen aannemen (product, proces, markt, technologisch, sociaal, organisatorisch, financieel, strategisch, etc). Innovatie is geen doel op zich, maar een manier om beter de beoogde doelen te bereiken.	<p>Innovatie kan in verschillende richtingen worden geïnterpreteerd. De verwachtingen zouden beter moeten afgestemd worden.</p> <p>Is de vijver niet stilaan leeggevist? Is innovatie een sine qua non in alle projecten, of is vooral de toegevoegde waarde en impact voor het gebied van belang?</p> <p>De uitgangspunten moeten als geheel worden beschouwd en niet op alle uitgangspunten moet 100% worden gehaald.</p>
	Samenwerking	Er is een haalbare samenwerking met andere actoren, die voordelen oplevert voor alle partijen.	
Promotor en partnerschap	Capaciteit	De promotor beschikt over de juistere expertise en uitrusting voor de uitvoering én latere exploitatie.	<p>Capaciteit niet altijd op voorhand goed in te schatten. De indiener (bv. een gemeentebestuur) kan daadkracht etaleren, maar als er daarachter geen trekker of sterke medewerker zit, hebben we een probleem. De capaciteit is ook nog eens onderhevig aan personeelwissels, waardoor er tijdens projecten veranderingen kunnen ontstaan. Goede projectmedewerkers vinden is meer en meer een probleem.</p> <p>Vrijwilligersorganisaties zijn naar capaciteit fragieler, maar kun je vanuit een LEADER-gedachte moeilijk te hard beoordelen. Samenwerking en voldoende back up is aangewezen.</p> <p>Capaciteit moet in twee betekenissen gelezen worden: voldoende tijd en mensen voorzien, maar ook voldoende bekwaamheid.</p>



	Statuut	Juridisch statuut (vzw, onderneming, gemeente)	Ondernemers kunnen in de ene LAG wel indienen, in de andere LAG niet. Uit de bespreking kwam daarrond volgende conclusie: Ondernemers en andere private organisaties kunnen projecten indienen, mits het publiek karakter van het project centraal staat en niet het privaat belang. De aard van het project is m.a.w. belangrijk, niet de indiener(s).
	Bevoegdheid	De correcte persoon dient het project in en/of is daartoe gemachtigd.	
Projecten	Intentie van continuïteit	Het project genereert een lange termijn impact, is geen losstaand project en is structureel verankerd.	
	Additionaliteit	Additionaliteit moet bij de beoordeling op twee niveaus worden geëvalueerd: <ul style="list-style-type: none"> ▶ Is LEADER is als kader en methodiek, beter geschikt dan andere programma's/fondsen om dit project te realiseren. ▶ De promotor kan het voorstel niet met zijn reguliere middelen realiseren. Bijkomende externe financiering is noodzakelijk. 	Niet zo rechtlijnig te beoordelen. Soms wordt te makkelijk gezegd dat een organisatie het voorgestelde project binnen haar reguliere werking zou moeten kunnen opnemen. Het klopt dat projecten vaak aansluiten bij de reguliere werking van een organisatie, maar als het gaat over projecten, schieten de reguliere middelen vaak tekort.
	Schaalbaarheid / Overdraagbaarheid	Het project is (eventueel) overdraagbaar naar andere gemeenten/gebieden en/of het project heeft een voorbeeldfunctie en/of een hefboomeffect.	
	Doelstelling	Er is een duidelijke visie en het project geeft uitvoering aan sterk concept. Daarnaast is het gerelateerd aan de thema's aangeduid in de Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS), heeft het	



		<p>een duidelijke link met landbouw of platteland, en met de drie Europese horizontale doelstellingen: Werkgelegenheid, klimaat, armoede.</p> <p>Een realisatie is noodzakelijk, dus puur onderzoeksprojecten zijn uitgesloten.</p>	
	Haalbaarheid	<p>Het project heeft de intentie binnen drie maanden te starten en loopt 2,5 jaar door. Het is uitgewerkt in duidelijke acties en de indicatoren om de resultaten te monitoren zijn realistisch, en meet- en controleerbaar. De kritische succesfactoren zijn ook te overwinnen.</p>	<p>De aanpak in een aantal projecten is bij indiening soms wat wollig. Dit zou kritischer mogen beoordeeld worden.</p> <p>Risico-analyse voorstellen.</p>
	Duurzaamheid	<p>Dit betreft zowel de economische, ecologische, als de sociale duurzaamheid.</p>	
	Administratieve en juridische verplichtingen	<p>Vergunningen, staatsteun, maximale bovengrens voor subsidie is gerespecteerd, er wordt op tijd ingediend, cofinanciering (15%) is geregeld, de aangevraagde kosten zijn subsidiabel en in detail uitgewerkt, advies kwaliteitskamer indien investeringsproject, samenwerking is gemotiveerd.</p> <p>...</p>	<p>Promotoren worden geconfronteerd met criteria vanop verschillende fronten (LAG, VLM, EU,...). Het komt velen wat versnipperd over en zorgt voor verwarring. Zou beter moeten gecoördineerd worden in één overzicht of checklist.</p> <p>Criteria worden in de tijd soms bijgestuurd of verduidelijkt. De checklist waarvan sprake hierboven, zou dus dynamisch moeten zijn in de tijd. De lijst moet 'menselijk' blijven en redelijk, zodat ze minimaal afschrikt.</p> <p>Voor de indiening van projecten moeten promotoren te veel stappen zetten. We moeten nagaan of deze allemaal noodzakelijk zijn. De nieuw gedefinieerde micro-projecten (tot €7.500) bieden hierop (deels) een antwoord. Ook zogenaamde</p>



			'parapluprojecten' nemen de administratie weg voor kleine promotoren.
Procedure	Uniformiteit	Gelijkvormigheid van de goedkeuringsprocedure tussen de LEADER-regio's in Vlaanderen.	Zouden we kunnen interpreteren als volgt: er gelden gelijkaardige minimale voorwaarden voor projecten in de verschillende gebieden, in functie van een gelijke beoordeling.
	Objectiviteit	Dit betreft bijvoorbeeld het non-discriminatie principe, waarbij geen partijen bevoordeeld of benadeeld worden. Daarnaast gaat het over externe adviezen van de kwaliteitskamer, experts.	De nabijheid van de LAG-leden bij de promotoren en projecten is een meerwaarde, maar blijkt tegelijk een volledig objectieve beoordeling bemoeilijken.
	Transparantie	Helder procesverloop voor alle stakeholders, met motivatie en verantwoording van keuzen	De goedkeuringsprocedure is niet altijd transparant. Niet altijd duidelijk waarom een advies niet wordt meegenomen in de beslissing. Verslagen van de besprekingen zijn doorgaans niet publiek toegankelijk. Kunnen we de verslagen niet beter publiek maken, zoals gemeenteraadsverslagen?
	Eenvoud	Beperkte administratieve lasten	Eenzijds streven we naar administratieve vereenvoudiging, maar tegelijk komt er allerlei regeldruk bij.



A.4 / Bijlage 4: Evaluatie van de selectiecriteria voor LEADER-projecten

Tijdens een werksessie met LEADER-coördinatoren en provinciale plattelandscoördinatoren gingen we na in welke mate de criteria uit het 4P-raamwerk bij de huidige projectbeoordeling tot hun recht kwamen. Hieronder de resultaten van deze kwalitatieve evaluatie.

Uitgangspunt	Voorstellen
Additionaliteit	<p>Additionaliteit moet bij de beoordeling idealiter op twee niveaus worden geëvalueerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ LEADER is als kader en methodiek beter geschikt dan andere programma's/fondsen om dit project te realiseren. ▶ De promotor kan het voorstel niet met zijn reguliere middelen realiseren. Bijkomende externe financiering is noodzakelijk. <p>De interpretatie en controle van dit criterium is evenwel moeilijk. Vraag is bijgevolg of dit criterium in de toekomst moet worden aangehouden.</p>
Administratieve en juridische verplichtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Voorstel om een dynamische checklist op te stellen waarin alle voorwaarden en verplichtingen zijn verzameld (bv. Stappenplan Oost-Vlaanderen) ▶ Bijzondere aandacht besteden aan de naleving van de wetgeving op overheidsopdrachten. Vraag dat promotoren op voorhand aanduiden welke (grote) aanbestedingen ze verwachten en welke procedure ze daarbij gaan volgen. Op dit punt zou ook ondersteuning vanuit het Leadersecretariaat kunnen worden aangeboden. ▶ Coördinatoren opleiden, zodat ze promotoren voldoende kunnen inlichten over de vormvereisten. De formele beoordeling van de ontvankelijkheid kan het best overgelaten worden aan de Technische Werkgroep (verder in dit document herdoopt tot 'Expertengroep').
Eenvoud	<p>Te voorzien in de toekomstige procedure in functie van meer eenvoud:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Vereenvoudigde Kostenopties (VKO's). ▶ Zijn alle stappen in het e-loket nodig, of kunnen daarin onderdelen worden gewist, zoals dubbele vragen? ▶ Onderscheid maken tussen 'grote' en 'kleine' projecten (qua budget) bij het stellen van voorwaarden en bij controle (principe van proportionaliteit). Dit idee komt uit NL, waarbij projecten kleiner dan €25.000 enkel met nationale cofinanciering worden gefinancierd om hen niet te belasten met de verplichtingen die bij de EU-cofinanciering horen.



	De regeling voor microprojecten en koepelprojecten die in de toekomst is voorzien, komt daar in belangrijke mate aan tegemoet.
Capaciteit	<p>Belangrijk om bij indiening volgende zaken voldoende na te gaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Is er een duidelijke trekker voor het project?; ▶ Worden voldoende tijd en middelen gereserveerd voor de projectuitvoering?; ▶ Is er voldoende expertise en voeling met de materie (referenties)?; ▶ Is er back up voorzien ingeval het wegvallen van een medewerker?; ▶ Voorziet men eventuele externe ondersteuning om inhoudelijke of administratieve verplichtingen na te komen?; ▶ Zijn het partnerschap en de projectstructuur (samenwerkingsmodel) voldoende overtuigend? <p>Om hierover beter geïnformeerd te zijn, helpt een fysiek contact met de promotor en een voorstelling van het project op de LAG.</p>
Schaalbaarheid	<p>In elk project nagaan of er acties zijn voorzien rond valorisatie en kennisoverdracht naar actoren en besturen die rond hetzelfde thema werken of zouden kunnen werken.</p> <p>Ook de LAG zelf heeft hierin een rol en mag de valorisatie niet alleen overlaten aan de promotoren.</p>
Innovatie	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Innovatie moet op niveau van het plattelandsgebied worden beoordeeld en kan diverse vormen aannemen (product, proces, markt, technologisch, sociaal, organisatorisch, financieel, strategisch, etc). Innovatie is geen doel op zich, maar een manier om beter de beoogde doelen te bereiken. ▶ Wat men onder 'innovatie' begrijpt moet in de Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) worden gespecificeerd. ▶ Innovatie is een aspect waarrond doorheen de ganse LEADER-periode een structurele werking moet worden ontwikkeld. De LAG-werking mag niet enkel gericht zijn op de goedkeuring van projecten. De LAG moet ook doorlopend impulsen geven rond innovatie. ▶ Ook op Vlaams niveau is hier een rol weggelegd voor het ruraal netwerk.
Multisectoraal en geïntegreerd	<p>Dit is een belangrijk aandachtspunt in de voorfase van de projectindiening. De coördinator en de LAG zouden bij de aanmelding van ideeën promotoren moeten wijzen op additionele partijen die het project kunnen versterken, of originele verbindingen die zouden kunnen worden gemaakt tussen beleidsdomeinen (tussen economie, ecologie en sociaal). Eens het project is ingediend, is het vaak moeilijk om er nog structureel aan te sleutelen. Samenwerken met de ene of andere partij kan ook moeilijk verplicht worden, het moet vooral aangemoedigd worden in de fase van de projectontwikkeling.</p>



Transparantie	Beslissingen van de LAG openbaar maken, zoals gemeenteraadsbeslissingen. De verslagen zouden op de website van de LEADER-groep kunnen worden gepubliceerd.
Objectiviteit	<p>De rol van de TW verschilt per provincie. In Antwerpen en Oost-Vlaanderen ligt de focus enkel op de ontvankelijkheid, in West-Vlaanderen en Limburg wordt ook de inhoud/kwaliteit mee beoordeeld. De LAG moet vervolgens een voldoende motivatie aanbrengen, als ze afwijkt van het advies van de TW.</p> <p>Positief is het feit dat de TW door de afstand die ze heeft tot de promotoren en de projecten de goedkeuringsprocedure objectiviteit. Daarnaast moet de LAG wel de finale beslissing houden, vanuit het bottom-up principe.</p> <p>Belangrijk is dat de TW voldoende breed is samengesteld. Er mag niet de perceptie zijn dat de groep door een actor wordt gedomineerd. Als het advies van de TW ook de inhoud betreft, zouden ook materie-experten moeten betrokken zijn. Best op afroep, om de TW niet te groot te maken. Een aantal kernleden en verder materie-experten die kunnen ingezet worden naargelang het project.</p> <p>Het advies van de TW zou bindend kunnen zijn voor de ontvankelijkheid en richtinggevend (niet-bindend) voor de inhoud.</p> <p>Ook op LAG-niveau zouden experts kunnen ingezet worden, of burgerpanels.</p>
Publiek-privaat partnerschap	<p>Zie een aantal zaken hierboven bij objectiviteit.</p> <p>Verder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Omgaan met projectindieners die ook in de LAG zitten is niet eenvoudig. Ze nemen niet deel aan de vergadering tijdens de behandeling van hun dossier, maar ze blijven wel een deel van de groep natuurlijk. ▶ Ontvankelijkheid niet dubbel beoordelen -> overlaten aan TW; ▶ Incentives voorzien om andere doelgroepen te betrekken in de LAG (ouderen, jongeren, niet-georganiseerden, ...); ▶ De idee leeft om bij de samenstelling van de LAG een aantal zitjes te reserveren voor niet-georganiseerden (bv. 20% zijn geen mandataris of vertegenwoordiger van een representatieve organisatie); ▶ Via loting burgers betrekken en via burgerpanel deelnemen. ▶ Vrijwilligersvergoeding invoeren om andere doelgroepen te betrekken bij de LAG



A.5 / Bijlage 5: Indeling beoordelingscriteria LEADER-projecten



A.6 / Bijlage 6: Motivatie eenheidsprijzen investeringsprojecten gemeenschapsinfrastructuur

Voor investeringsprojecten wordt een VKO geïntroduceerd onder de vorm van eenheidsprijzen per m². We differentiëren daarbij naargelang nieuwbouw of structurele renovatie. Hieronder een meer uitgebreide motivatie voor de bedragen die worden gehanteerd.

De gestandaardiseerde eenheidsprijzen voor investeringen in gemeenschapsinfrastructuur zijn berekend op basis van recente begrotingen, getoetst aan secundaire bronnen, en gevalideerd door experts.

Aanleiding

De aanleiding om deze VKO te onderzoeken was o.a. de vaststelling die werd gemaakt in een vergelijkend onderzoek dat de regio Saksen een eenheidsprijs voor infrastructuur hanteert (IDEA Consult, 2019). Tegelijk stellen we vast dat binnen de Vlaamse overheid in tal van domeinen al met gestandaardiseerde eenheidsprijzen wordt gewerkt bij het toekennen van subsidies:

- ▶ AGION rekent *“per m² bruto-oppervlakte van de uit te voeren werken, exclusief de kostprijs van de afbraak en de eerste uitrusting en exclusief btw en erelonen.”* Vervolgens kent AGION een subsidie toe dat een percentage (60%, of 70%) is van deze berekende financiële norm. De hoogte van dit percentage is afhankelijk van het type onderwijsinstelling.
- ▶ Ook het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) kent een *“vast bedrag per m² dat overeenkomt met ongeveer 60% van de geraamde bouwkost.”*
- ▶ Een andere subsidieverstrekker is bijvoorbeeld de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) dat met plafondprijzen werkt. Hierop tekent men in ongeacht de mogelijke evolutie van grondstoffenprijzen of andere conjuncturele schommelingen.
- ▶ Het Agentschap Onroerend Erfgoed werkt op basis van offertes of via een forfaitaire prijslijst. Dit wordt vooral gedaan in het geval van klein/regulier onderhoud, waarbij een landbouwer een premie aanvraagt om bijvoorbeeld een haag te scheren van 50 meter. Per meter haag wordt dan een eenheidsprijs gehanteerd. De forfaitaire lijst is een eerste keer samengesteld in 2003.

Onderbouwen van de eenheidsprijzen

Om te komen tot onderbouwde eenheidsprijzen in het kader van LEADER, werd in eerste instantie vertrokken van secundaire bronnen, zoals het Bouwkostenkompas (2020)⁶. Hieruit werden drie categorieën van investeringen geïdentificeerd, relevant voor LEADER-projecten:

- ▶ Groenruimte en speelplaats: aanleg grasveld, sport en speelfaciliteiten, (skate)park, evenementenplein,;
- ▶ Dorpskernvernieuwing: grondwerken, fundering, ontharding wegen en (voet)paden, groeninrichting,....;
- ▶ Gemeenschapsinfrastructuur: renovatie en nieuwbouw buurthuis, ontmoetingsplaats, scholen, sanitaire voorzieningen,....

Voor elk van deze investeringen noemt het Bouwkostenkompas standaardprijzen die als een gemiddelde kost kunnen worden gehanteerd bij het ramen van de bouwkosten. Men houdt enige bewegingsvrijheid door te werken met een vork (laag, basis, hoog).

⁶ IGG Bouw economie is een Nederlands adviesbureau publiceert al jaren het "Bouwkostenkompas". Dit kompas in boekvorm bestaat uit 600 pagina's en monitort in detail de Nederlandse en buitenlandse prijsevoluties in de bouwsector voor een gedetailleerde reeks aan bouwprojecten en haar onderdelen.

Om te kunnen nagaan of deze standaardprijzen uit het Bouwkostenkompas overeenkomen met de LEADER-praktijk, selecteerde de VLM recent ingediende begrotingen van LEADER-projecten, die door IDEA nader werden onderzocht. Hieruit werd geconcludeerd dat de grote diversiteit tussen LEADER-projecten een vergelijking moeilijk maakt, waardoor een eenheidsprijs voor alle elementen uit de drie categorieën, of een eenheidsprijs voor alle drie de categorieën als geheel, geen recht zou doen aan het pluriform karakter van het LEADER-programma. Om die reden is besloten om enkel verder te gaan met standaardprijzen voor de bouw of renovatie van polyvalente gemeenschapsinfrastructuur, waarbij nog een aantal begrotingen werden bestudeerd. In totaal zijn 17 begrotingen bekeken.

Van de in totaal tien geselecteerde begrotingen die betrekking hebben op gemeenschapsinfrastructuur, werden er zes weerhouden voor een grondigere analyse. De andere projecten betroffen geen volledige renovatie, of betroffen geen volwaardige gemeenschapsinfrastructuur. Zo kende de renovatie van een buurtzaal in Mesen een gemiddelde prijs van ongeveer €900 per m², maar had dit onder meer te maken met het feit dat voor Mesen geen structurele werken waren ingesloten (bv. elektriciteitswerken), maar het eerder ging om binnen- en verfraaiingswerken. Hiermee voldoet het niet aan de definitie van structurele renovatie

De zes weerhouden projecten zijn hieronder in de tabel weergegeven. Het betreft zowel nieuwbouw als renovatie:

- ▶ voor nieuwbouw houden we rekening met de voorbereidende werken, gesloten ruwbouw + afwerking (vloeren, pleisterwerken, sanitair, elektriciteit, etc.) met uitzondering van omgevingswerken. De inrichting en BTW zijn niet inbegrepen.
- ▶ Bij renovatie gaat het over een grondige modernisering van het gebouw met o.a. het uitbreken van de ramen, afnemen van dakpannen, uitbreken van vloeren, heraanleggen van de elektriciteit etc. Opnieuw met uitzondering van omgevingswerken. De inrichting en BTW zijn niet inbegrepen.

Tabel 4: vergelijking ramingen Bouwkostenkompas met projectdossiers LEADER (prijzen zijn exclusief BTW)

Gemeenschapsinfrastructuur	Gemeente	Ramingen Bouwkostenkompas			LEADER-projecten
		Laag	Basis	Hoog	Begroting
Nieuwbouw buurthuis	Kruishoutem	€1.507,00	€1.653,00	€2.061,00	€1.255,71
Nieuwbouw buurthuis	Herent	€1.507,00	€1.653,00	€2.061,00	€1.279,55
Nieuwbouw buurthuis	Moerbeke-Waas	€1.507,00	€1.653,00	€2.061,00	€1.498,99
Nieuwbouw polyvalente zaal	Loksbergen	€1.529,00	€1.596,00	€1.892,00	€2.329,09
Renovatie polyvalente zaal	Krombeke	€1.696,00	€1.785,00	€2.139,00	€1.513,64
Renovatie polyvalente zaal	Gits	€1.785,00	€2.139,00	€2.139,00	€2.272,73

In bovenstaande tabel, vinden we voor elk van de projecten in de laatste kolom de prijs van de uitvoering terug. Daarnaast hebben we de schattingen uit het bouwkostenkompas ter vergelijking toegevoegd.

Wat opvalt is dat de prijzen van het bouwkomstenkompas structureel hoger liggen dan die van de ingediende LEADER-budgetten. Dit heeft o.a. te maken met het feit dat de cijfers van het bouwkostenkompas recenter zijn, dan de ingediende begrotingen. Enkel voor de nieuwbouw van de polyvalente zaal in Loksbergen valt de praktijk hoger uit dan de raming in het bouwkostenkompas. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat het met 150m² een relatief klein gebouw is, maar een vrij dure ruwbouw kent.

Bij de renovatiedossiers zien we een belangrijk verschil tussen de gemiddelde kost per m² in Krombeke en Gits. Dit komt, omdat het project in Gits een relatief dure 'sloop tot casco' kent van ongeveer 315€ per m², wat vijf- tot zesmaal hoger is dan wat op basis van de theorie verwacht zou worden (+/- €60 m²).

Op basis van de vergelijkende tabel is besloten om volgende eenheidsprijzen te hanteren:

- ▶ Voor de **nieuwbouw** van polyvalente gemeenschapsinfrastructuur wordt een gestandaardiseerde eenheidsprijs voorzien van €1.300 per m² (excl. BTW). Dit komt grotendeels overeen met de ingediende begrotingen in de vorige LEADER-periode. Tegelijkertijd wordt overfinanciering hiermee vermeden, omdat de eenheidsprijs zich situeert aan de onderkant van de vork van het Bouwkostenkompas.
- ▶ Voor de **structurele renovatie** van een polyvalente gemeenschapsinfrastructuur wordt een gestandaardiseerde eenheidsprijs voorzien van €1.550 per m² (excl. BTW). Ook met deze prijs blijven onder de laagste prijs van het Bouwkostenkompas en vermijden we overfinanciering.

Het is wel belangrijk om te benadrukken dat deze eenheidsprijs enkel gebruikt kan worden bij structurele renovatie en niet ingeval van enkel interieurwerken. In dat laatste geval zijn de kosten immers er, cfr. het voorbeeld Mesen (€900/m²).

Deze gestandaardiseerde eenheidsprijzen kunnen worden toegepast in alle projecten voor de bouw of structurele renovatie van polyvalente gemeenschapsinfrastructuur zoals een dorps huis, jeugdlokaal, polyvalente zaal, ontmoetingsruimte, etc.

Deze prijzen zijn afgetoetst en gevalideerd bij twee praktijkexperten van IDEA Consult en MONDEA, een landschapsarchitect en een projectadviseur bouw dossiers, bij lokale besturen.

Door het gebruik van eenheidsprijzen voor polyvalente gemeenschapsinfrastructuur hoeven de onderdelen van de nieuwbouw of renovatie niet meer worden bewezen. Op basis van de bouwtekeningen kan het aantal vierkante meters worden bepaald en de subsidie worden toegekend. Vervolgens kunnen deze in de toekomst worden geïndexeerd door middel van de ABEX-index⁷.

⁷ De ABEX-index is een nationaal gemiddelde dat wordt berekend op basis van de kostprijs voor de bouw van gebouwen en privéwoningen, die over het ganse Belgische grondgebied wordt verzameld.

A.7 / Bijlage 7: Vooraanmeldingsformulier Oost-Vlaanderen (Voorbeeld)

Gegevens over de aanvrager

1. Werktitel project
2. Naam aanvrager/organisatie
3. Omschrijving aanvrager/organisatie
4. Naam contactpersoon
5. Adres contactpersoon
6. Telefoon/GSM
7. E-mail

Inhoudelijke vragen met betrekking tot het project

8. Wat wil je met het project bereiken? (doelstellingen van het project,acties)
9. Voor wat precies vraag je wel en geen projectsubsidies (scope)?
10. Het project past binnen de volgende doelstellingen:
11. Het project past binnen de volgende maatregel:
12. Met welke partners zal je samenwerken?
13. Ben je nog op zoek naar partners?
14. Wat is de exacte locatie van dit project?
15. Hoeveel zal het totale project kosten? (Geraamde projectkost)

Vragen met betrekking tot een eventuele aanmelding bij de kwaliteitskamer

16. Kwaliteitskamer: In welke fase bevindt het project zich nu?
17. Kwaliteitskamer: Reeds gecontacteerde instanties
18. Kwaliteitskamer: Welke partners worden bij het project betrokken (van belangbij functie-invulling bouw- en infrastructuurwerken)?
19. Kwaliteitskamer: Heb je specifieke vragen aan de Kwaliteitskamer?

